

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

1872

Books

1871

8

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
UMEA

52097

na i Förenings
bliotek

Bibliotek

Umeå universitetsbibliotek

00000553914

UMEÅ UNIVERSITETSBIBLIOTEK

3687738

roverket

Lärjungebiblioteket

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

JUL 1971

UMEÅ

Umeå universitetsbibliotek

HANS ALIENUS

VERNEIL JON REIDINGER

✻

HANS ALIENUS

AF

VERNER VON HEIDENSTAM.

✻

HANS ALIENUS

STUDIIUM

VERNER VON HEIDENSTAM

STOCKHOLM

ALBERT BERNHARDT FORLAG

HANS ALIENUS

AF

VERNER VON HEIDENSTAM.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

HANS ALBINUS

III
HEMKOMSTEN

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1892.

III.
HEMKOMSTEN.

STOCKHOLM
H. & P. NORSTEN BOKFÖRLÄGARE

ans Alienus:

Höstens slagregn och steppens sol
blekte pilgrimsdräkten.

Upp jag stod, då hanen gol
tidigt i morgonväkten.

Hundramilade

hän mot Sverge

vägarna stego, och först mot kvälln

trött jag hvilade;

natthärberge

bjöds på halmen vid spiselhälln.

Korsfararsagor och pilgrimsskrock
letade tanken till rätta.

Snart i dörren en landlig flock
tyst mig hörde berätta.
Kvinnorna lutade
täkt sig samman
arm i arm i lyssnande led.
Gnistorna sprutade
högt ur flamman,
hvilken slickade spisens ved.

Äfventyr på villande väg,
månget vallfartsminne
sorglöst tolkades, men jag förteg
elden, som falnar mitt sinne.
Själfförpinande
helig broder
döljs ej under den rock jag bär.
Ej den skinande
fru Gudsmoder
mina aningars drottning är.

Genomvandrat har jag allen
skuggornas land, de öde.
Långt i öknen bland tistlar och ben
talade jag med de döde.

Sund och lefvande
gick jag dem nära,
log och snyftade samman med dem.
Följde dem bäfvande,
fick dem kära,
sökte i skuggornas hem ett hem.

Skuggorna rörde min panna — och skönt
steg en fornvärld ur grafven.
Ninives döttrar virade grönt
runt kring pilgrimsstafven.
Stjärnorna blossade
bibliskt klara.
Sakta susade strängaspel.
Skuggornas krossade
underbara
skönhetsrike betog min själ.

Lyss jag i kåpans musselskal,
brusar Arkipelagen.
Ekon af tympanon och cymbal
dallra vid böljeslagen.
Jungfrur röfvande
utan ånger

frusta centaurer i flyende tramp.
Afgrundsbedöfvande
vilda sånger
skratta i takt med hofvarnas stamp.

Trolöst flydde jag skuggornas land.
Trånade åter till lifvet,
gators vimmel och lampors brand,
dock — mitt öde stod skrifvet.
Lifvets böljande
städer och länder
lockad af sorlet jag genomgick,
men de förföljande
skuggornas händer
lades skymmmande öfver min blick.

Rundt mig hälsa de unga fritt
andra vaknande tider.
Främmande står jag i deras midt.
Som en vålnad jag skrider.
Dagens krigande
skara spänner
ordets båge af senor och stål;
drömsjukt tigande,

arm på vänner
vandrar skuggornas son utan mål.

Aldrig kan jag som fordom gladt
stundens frågor dryfta;
tankarna famla dag och natt
nederst i skuggornas klyfta,
där ej flämtande
facklan sänder
lifvets sken, men en underjords.
Aldrig bland skämtande
bröder och fränder
skall jag munter sitta till bords.

Skriande tranorna flyktat ren.
Hvita bolstrar och putor
flingorna bädda kring håll och sten.
Kojornas trånga rutor
glimta immiga.
Sparfven i hunger
letar kärfven vid bondens skjul.
Djupt ur dimmiga
höstkälln sjunger
pilten vid foran om vinter och jul.

Röster från barndomens år, till er
snöiga stigar mig föra,
men ni nå ej mitt hjärta mer,
mumla blott i mitt öra.
Stilla, saliga,
soningsfulla
stämmor, fåfängt kallen I.
Hotfullt otaliga
syner rulla
upp ur Hades, min blick förbi.

Glömska drickes ur Lethes våg,
men med ögonen slutna
drack jag ur mörka Styx — och såg
sedan allen det förflutna.
Bleka och krokiga
skuggorna locka
anden att drömma vid Karons flod,
men det brokiga
lifvet vill plocka
frukter, som vinkande trås af mitt blod.

Kedjad vid lifvet min staf jag bär.
Rolös kring världen jag ledes.

Längtar dit, där jag icke är.
Främmande allestädes.
Hades sig hämnade.
Skuggornas like
strafflöst af lifvets frukter ej stjal.
Skuggornas jämnade
skönhetsrike
vann för eviga tider min själ.

* * *

*

Timmarna sjöngo:

Du skådar, Hans Alienus, vår ridt.
Du släpar dig med vid vår sida.
Vi lastat på fålarna allt som var ditt
och föra det bort då vi rida.
Din lustiga sång, ditt klingande skratt,
din ungdoms förtvinade blomma,
vi röfvade allt och vi lämnade natt.
Ren kring dig stå vägarna tomma.
Med manen om knogarne
rida vi tätt.
Bevingade bogarne
ryka af svett.

Oh! Vi bära det jordiska rof
vi slitit ur människohänder,
den bågarn, som slogs till mulln af vår hof,
och festens slocknande bränder.

I tornet hänga på järnsmidt band
de mörka klockorna tunga.

När hofvarne slå deras ärgiga rand,
de skrämmande timslag runga.

och hän öfver grafvarnes
frusna blad
går svarta trafvarnes
stegrande rad.

Evmeniderna sjöngo:

Med handen vi röra

de skatter ni föra.

Då svartnar guldets till kol.

Då vissnar på kransarna grönskan.

Då multnar ert rof till en önskan,

som aldrig nådde sitt mål.

* *
* *
* *

Han stod i skogen vid en snötäckt al,
men bakom honom kom på nött sandal,
som att i smyg sin fånge ständigt vakta,
Den Gamla Heliga förstulet sakta.

Den Gamla Heliga:

— Hvad vill du mig? Du nämnde visst mitt namn?

Hans Alienus:

— Ditt namn är ångest och ditt rike smärta.
Sen långa år af mig ditt namn ej sades.
Det undslapp mig måhända i mitt hjärta,
ty äfven i de dödas hvalf, i Hades,
din kalla hand på mina läppar lades.
Nu räck mig hjälp. Slit af din mask och säg,
att blott på sken den skuggvärld, dit jag steg,
fått sina kedjor om min strupe knutna,
att det jag älskar är min önskans syn,
är framtidsriket bortom seklers bryn,
som jag af irring kallat det förflutna.
Jag är ej mer som i de solens dar,
då själfva oron mig en glädje var.

Jag tröttnat höra kifvets tomma stämman.
Gif mig i fred en stol vid brasan hemma.
Jag hatar ordet hat och ordet strid.
Kom, jaga dem med skam ur modersmälet.
De äro kolportörer åt en tid,
som brände oliktankande på bålet.
Men alla hatfullt lyfta bilor fällas,
och alla onda andar vika ur det bo,
där ljus och mäktig som en gud från Hellas
oss når det evigt sköna ordet ro.
Säg att min vandrings långa ökenstig
blott sökt ett rike, som vi söka alla.
Säg endast detta. Låt mig sedan falla,
och än i döden skall jag tacka dig.

Den Gamla Heliga:

— Att gifva löften var du alltid snar.
Mitt gamla löfte står dock järnhårdt kvar.
Allt som du vidrör falnar hjälplöst hän.
Sin sötma mister drycken på din tunga.
Från hvarje kust hör du sirener sjunga
men finner tomma musslor blott och ben.

Du gått till skuggorna, har återkallat
på deras sjunkna kinder lifvets färg.
Med staf och bara fötter har du vallat
de ullna hjordarna på sagans berg.
Jag såg dig stå vid Sardanapals sida
den sista natten på hans tända bål.
Jag såg ditt skepp på hafvet segla vida,
men såg dig aldrig vid ditt sökta mål.
Med Cæsars pannring du vid tubors ljud
stod stolt i skenet från liktorens bila,
men aldrig mättad, aldrig sänkt i hvila,
du bröt din värld i spillror och blef gud.
Jag vet ej fröjder, som ej dina voro.
Omkring dig brann all lifvets härlighet.
Slog likväl pulsen ej med samma oro?
I nattens stillhet dock som förr du grät.
Och jag vill gillra liksom förr med nät.
Tro eller tvifla. Pröfva att förakta
ditt ödes röst, som dig i landsflykt dömt.
I eldskrift kan du lifvets lögn betrakta,
men bakom töcken står det sanna gömdt.
Den dag, då lifvets gåta är förklarad,
du sofver i den mull, som jag beträder.
I mörker skall du dö, likt dina fäder,
och frågan på din läpp dö obesvarad.

Hans Alienus:

— Så må den gamla striden mellan oss
beständigt kämpas utan vapenhvila.
Liksom en döf af klippor rest koloss
betraktar du min lefnads år, som ila.
Slå ned, förgör. Det kryddar blott vår träta!
Först då på fingrarna med suck och hot
du räknar hvarje sten, som stött min fot,
får jag på nytt en lust att dem förgäta.
Det bloss, som lyser jordens tidsfördrif,
af kvalets nötta kors du helst ser spintadt,
men hvart mitt ord skall tacka detta lif,
som mången natt jag önskat helt förintadt.
Än vill jag forma mina egna drag,
än vill jag bröstet bredt och lyftadt bära.
Där må mitt hjärta bränna och förtära,
min mun skall le som i min ungdoms dag.
Än skall det hviskas, när mot folkfylld gata
rundt spridda flockar, hvilka muntert prata,
en soldag spänner sina gyllne garn:
Där kommer redan prydd med många år
men ännu rak med sina gråa hår
Hans Alienus, lyckans söndagsbarn!

I.

Hemkomsten.

id milan i ödemarken satt kolaren i sin toppiga risikoja, som påminnande om en boning från stenåldern, fylldes af stickande rök från torrveden på härden. Bruna rottågor hängde ned mellan den torftäckta takväggens lutade stockar, och röken blandades med en lukt af mull.

Groflemmad reste sig kolaren från sin jordbänk, och lutad mot en skalad furukäpp såg han öfver den i kvällsmörkret pyrande milan och det trånga hygget, rundt hvilket mons snötyngda grenar böjde sig mot den hvita marken. Det hade oförmodadt börjat snöa under aftonen, och han fruktade, att icke kunna hålla milan i ordning, om

stybben frös. Han trodde, att natten skulle bli kall, och undrade om hans hustru hemma i stugan kom ihåg att flytta myrthenkrukan ur fönstret. Samtidigt sprang hans tanke öfver till en gammal berättelse om ett nyfödt barn, som strypts af sin moder med en kedja af glaspärlor och därefter nedmyllats i lön under en vedtrafve uppe på mon, som låg framför honom. Han drog sig till minnes sägnen om myllringarna, de i skogen hemligt nedgräfdade barnliken, som nakna och gulbrunt magra flockvis i mörkret kunde förfölja sina anförvanter, draga dem i kläderna och ropa på sina mödrar. Han blef hemsk i hågen, ångrade sina synder och besinnade, att han icke på länge hört något Guds ord.

Han kände sig lättad om hjärtat, då han efter en stund hörde hjulslammer från vägen, som öfversnöad strök tätt förbi. Han gick undrande några steg fram ur röken från milan och såg i mörkret en kärra som stannat.

En man hade stigit ur och närmade sig, klädd i en besynnerlig kjorteldräkt, som gjorde kolaren häpen. På kragen rasslade musselskal, och han bar en flat hatt med ofantliga brätten. Skenet från den öppna kojans föll på hans ansikte, hvilket utmärktes af den styfnade orörlighet, som ett lif i

enslighet brukar påtrycka sina munkars drag. Främ-lingen tycktes snarare vara af medelålder än en gubbe, men håret, som hängde öfver axlarna, och skägget var alldeles gråsprängdt.

Det var Hans Alienus.

Han gick fram till kolaren och gjorde några frågor om vägen. Snön låg så hvit, sade han, att en främling endast med svårighet letade sig fram till närmsta herrgården. Slutligen sporde han, om den gamle herrn, som rått om Trollkyrka, ännu ägde och bebodde denna gård. Den skulle ju ligga bort åt en fjärdingsväg härifrån på andra sidan skogen.

— Ja, — svarade kolaren, — det gör han nog ännu, men snart får han allt flytta. Han har någon sjukdom åt ryggen till, och det kan visst vara slut med honom hvilken dag som helst.

— Jag tänkte nästan det.

Han Alienus vände sig åter om och gick till karran samt gaf skjutsghossen några slantar och bad honom fara hem. Han behöfde honom icke längre. Han var frusen och gick hellre den korta vägen, som var kvar, påstod han.

Skjutsghossen smackade åt hästen och ryckte i tömmarna samt vände och körde åter bort åt samma håll, hvarifrån han kommit. Då vagns-

bullret slutligen tystnade långt bakom fallen, gick Hans Alienus vidare utan att åter tilltala kolaren.

Allt som han gick framåt hörde han närmre och närmre tunga hammarslag liksom inne i själfva berget.

Natten var mulen och mörk och fick endast ett svagt ljus från det tunna lager af nyfallen snö, som låg öfver mossa och buskar, men som här och hvar lämnade de svarta hållarna bara. Granarna kastade inga skuggor, och knarrandet af hans egna steg narrade honom ofta att stanna och se sig om, ty det föreföll honom långa stunder att någon gick efter honom.

Genom en grind, som nu afhakad låg mot gärdesgården, krökte sig vägen med en brant backe in mellan två smedjor, ur hvilkas glesa tegeltak gnistorna slogo upp. Längre bort sken öfver en träddunge en dimmig och röd eldkula som en månuppgång. Det var elden ur den tornshöga masugnspipan och den belyste flämtande och otydligt rostugnens tak, de rödmålade bodarna och de svarta kolvagnarna, hvilka dragna af i mörkret osynliga järnlinor rullade liksom af sig själfva på förhaxade hjul uppför bryggan till masugnskransen.

Han saktade sin gång varsamt och försiktigt, ty han ville icke bli sedd, och han själf visste icke,

hur oigenkännelig han hade blifvit. Då han kom utanför den ena smedjans ingång, stannade han några ögonblick, litande på det djupa höstmörkret.

Smederna vältrade just nu den hvitglödgade smältan under hammaren. Då denna högg sitt hästhufvud i den brinnande krubban, darrade marken, och eldflingorna regnade så vida, att hela smedjan lystes upp. I hörnet blänkte karet, i hvilket smederna badade sig, sedan de värmt vattnet med glödgade smältstycken, och bredvid syntes den sotiga långbänk, på hvilken de fordom hvar lördagsafton satte en sup och en brödkaka åt tomten.

De hade masker med blå ögonglas, skjortor, träskor och byxhåkar, som med läderremmar spänts kring de nakna benen ofvan knät. Krokiga och omsprutade af gnistor, vände de smältan med sina tänger, och hammarslagen plattade den skinnande massan som deg. Men då stämbordet åter stannade hjulet och den ene smeden svettig kastade masken, igenkände nattvandrarern hans groft fula, grinande hufvud, som röjde vallonsk härkomst i sina drag. Han mindes, att han förr sett det rödkindadt och barnsligt, att han förr sett det ludna och seniga benet knubbigt och mjukt plaska i badkarets skvalp.

— Hvad söker du egentligen här? — hviskade till honom hans hjärta. — Det som du fasthållit i minnet finns ej längre till. Här ser du en främmande trakt. Vänd om igen, innan du går vilse.

Men han vände icke utan gick vidare.

Då han kom förbi träddungens två stora oxlar, såg han ett bredt band af ljus lägga sig tvärs öfver vägen, som på ena sidan kantades af en bäck och på den andra af masugnens stenhvälfda och fästningslika port, genom hvilken skenet föll. På bänken utanför porten satt masmästarn mellan sina drängar, med slidknifven instucken bakom förskinnets och med sot i sitt röda kindskägg. Hvarken han eller drängarne talade, och Hans Alienus kunde icke fortsätta framåt utan att gå öfver den upplysta vägen och bli sedd.

Han stannade uttröttad med armbågen mot masugnens knut och strök valhändt och frusen med fingrarna genom håret. Som en smygande förbrytare återsåg han den födelsebygd, hvilken han höll så kär. Hvad dref honom dit, hvad hoppades han väl där? Åter och åter sade honom hans hjärta: Vänd om i tid. Du är lika främmande här som hvar du kommer, hvar du söker ett hus för att få kalla det hem.

En stund stod han villrådigt lutad mot väggen,

men just då han till sist svårmodigt öfvertalat sig själf, att sakta och försiktigt vända och gå, klämtade en klocka inne i masugnen och kallade masmästarn och hans drängar till utslag.

De hade knappast rest sig och vändt ryggen åt vägen, innan Hans Alienus ifrigt och brådskande steg fram från muren och gick förbi porten utan att ett ögonblick besinna sig eller längre lyssna till sina egna tankar. På andra sidan de upplysta hjulspåren, där krossad slagg och snö blandades om hvartannat, skylde honom mörkret snabbt på nytt, och han fortsatte sin spökvandring.

Då han hade gått ett stycke, kom han åter till en grind, och han visste godt, att här begynte Trollkyrkas ägor, men han kände icke igen skogen bakom gärdesgården, där han i sin barndom endast sett ett kalt fall med stubbar och ormbunkar. Tungsint och betryckt vek han af från vägen inåt hagen, och trefvande i mörkret bröt han sig fram mellan buskarna, genom en trång och stenig skrefva.

Det hade icke blifvit frost, som kolaren fruktat, utan snön gick i tö, och snart föll ett stridt regn. Hällarna blefvo ännu slipprigare, och den våta mossan låg så lös, att den lossnade under hvart fotsteg. När han slutligen böjt de sista motsträfviga kvistarna åt sidan, stod han på ett utsiktsberg,

som endast var bevuxet med några vresiga mar-träd. Bortom åkrarna skönjde han en mörk takås med skorstenar. Det var själfva gården, och i ett af fönstren brann ljus.

Han var så uttröttad att han hvarken erfor smärta eller glädje. Sinnesrörelsen hade gifvit vika för allmän kroppslig olust, och genomvåt af det fallande regnet var han på en gång både het och frysande kall. Allt hvad han önskade var att sofva. Han skulle endast behöft gå några minuters väg för att få tak öfver hufvudet och en värmande brasa, men hellre än att oväntad och objuden som en tiggare beträda sitt fädernehems tröskel, ville han stanna ute i skogen, om han också aldrig mer skulle resa sig upp.

Han såg sig om och igenkände tätt utmed berget, där hällarna stupade tvärbrant, en stor och lummig gran. Där hittade han dock alltså en bekant, en gammal vän, som utan att märkbart åldras skuggat årtionden efter årtionden under sina yfviga grenar. Han satte sig på det ännu torra fallriset med ryggen mot stammen och insomnade genast tungt, moderligt skyddad mot regnet af denna stumma förtrogna, som ensam stod kvar från ett landskap, hvilket nu blott var ett minne.

Under tiden blåste det upp, och öfver moar och myr kved och jämrade alla höstens mest skräckfulla sagor från hedenhös. Det var först kylan i dagningen som väckte honom.

Han reste sig genast och gick ut ur sitt gömsle. Nedanför honom låg den röda långa manbyggnaden med sina hvita skorstenar och med fyra hvita träkolonner utanför ingången. De tycktes tillhöra något annat, något främmande liksom han själf. På ena sidan om gårdsplanen låg gästflygeln, som också var röd, och på andra sidan den röda träkyrkan, som icke hade någon kyrkogård, ty den tillhörde ägaren själf. Trädgårdens körsbärsträd knackade på fönsterrutorna, och några steg från ingången låg den flata sten, från hvilken enligt sägningen den heliga Birgitta stigit till häst, när hon efter mässan red hem öfver vattnet till sitt kära Vadstena.

Ännu lika trött satte han sig på en sten, och i detsamma började vällingsklockan ringa. Där talade åter en gammal bekant med sitt välkända målföre, sin spruckna och gälla stämma, som var så olik hvarje annan klockas på hela jorden.

Han böjde hufvudet i sitt knä och grät.

Men just då vällingsklockan tystnade, reste han sig åter med brådska. Sinnesrörelsen hade på nytt

svallat öfver sina bräddar och slog om i beslut-samhet. Åter sade honom hans hjärta, men nu än mer befallande och kallt: Hvad vill du här?

Han höjde buskarna åt sidan och gick tillbaka ned genom skrefvan. Hunnen till körvägen, skyndade han sig öfver den och fortsatte timme efter timme inåt ödemarken. Då han ibland icke kunde se himmelen, iakttog han träden för att icke förlora väderstrecken och gå vill, men slutligen måste han taga sig fram öfver vidsträckta myr och träsk. Nu på senhösten stodo de fyllda med vatten, och han blef nödd att hopleta stockar och större grenar för att lägga dem tre och tre i bredd till en brygga. När han steg ut på denna sakta men beständigt sjunkande spång, drog han åter till sig de eftersta stockarna och lade dem framför sig för att komma vidare. Den falska gungflyn under honom liknade fast mark med kulliga tufvor, men när han pröfvade den med sin käpp, sjönk denna ned i gyttjan ända till knappen utan att träffa någon botten. Om han ett ögonblick gifvit vika för sin trötthet, skulle den flytande marken utan annat ljud än ett sakta bubblande sjunkit med de murkna stockar, hvarpå han stod, och spänningen satte icke blott åter hans blod i rörelse utan också hans inbillning. Ännu en gång fattades han obarmhärtigt och utan

eftergift af längtan till det som han nyss lämnat. Då han mot middagen trampade stadiga hällar och slingrande fästigar, gick han allt långsammare och långsammare. En skogseld hade här svedt huden af bergen, de svarta stammarna stodo med röda barr, och den ohyggliga ensligheten blef den husvillan en allt tyngre börda.

När han i skymningen, ledd af hundskall, kom till en stuga, hvilken lika grå som kvällen knapast kunde urskiljas, innan han stigit öfver ledet och stod på åkertäppan, bultade han på och gick in.

En kvinna med hårdt och kärft ansikte satt i väfstolen och betraktade misstänksamt och oroligt hans egendomliga klädsel, medan han begärde skjuts öfver skogsvägarna tillbaka till herrgården. Mannen var till marknaden med hästen, förklarade hon buttert, och drängpojken, som också varit där, låg drucken. Hon hvarken kunde eller ville skaffa någon skjuts.

Men när han lade fem blanka silfverkronor på väfbänken och trummade på dem med fingrarna som på tangenter, hvilkas toner ingen kunde höra utan att öfvervinnas, blef hon fogligare och fick lättare att hitta ord. De hade nog en stut, menade hon, som väl kunde draga kvarnvagnen, om hon bara fick drängpojken vaken.

Under det han spisade några påbredda bröd ur sin ränsel, gick hon ut för att styra med saken.

Sittande bredvid en drucken skjutsgosse på ett skramlande bräde och dragen af en stut, återvände han, främlingen, som bland vandrande tjursphinxer tågat mot Ninive, nu en regnig höstafton till sitt öfvergifna fadershus.

Det var redan sent, då han på nytt åkte förbi milan vid vägen och kolaren började tyda det illa, att två kvällar i rad se den besynnerliga okände komma igen från samma håll. När Hans Alienus lät vagnen stanna och kom fram till milan samt nickade, blef han dock något lugnare — i synnerhet som han såg, att det satt en vanlig bondgosse på vagnsbrädet.

— Vill han göra mig en tjänst, — sade Hans Alienus och klappade kolaren på axeln, efter att ha betraktat honom ett ögonblick. — Vill han gå fram till den gamle herrn med ett bref, så skall jag under tiden vakta milan och ansvara för den. Jag har varit med om sådant förr.

Kolaren tog åt mössan samt strök sig tvehågse öfver nacken, men när en man, hvilken syntes honom att vara af herreståndet, uttalade en önskan, kunde han ej tänka annat än att han utan vidare

hade att lyda. Därför svarade han hvarken ja eller nej.

Hans Alienus böjde sig och steg in i riskojan, där elden brann på härden, samt letade i kåpans bröstficka efter ett papper. En hotellräkning var allt hvad han fann, och på den skref han med stiftet:

»Hans Alienus frågar sin far, om han mot-tager besök?»

Därefter rullade han hop papperet och räckte det åt kolaren, som stack det under rocken utan att säga något och långsamt gick bort öfver hygget.

Hans Alienus såg efter honom och fläktade röken åt sidan med snibben af sin kappa. Den krokryggige kolaren var ingen obekant. Fordom i sin barndom hade han ofta sett honom med hö-tjugan på axeln, men spänstig och rak. Nu var han hopskrynkad och förtorkad, och tiden hade gräft bittra vanställande veck kring hans samman-bitna mun. Han var densamme som förr blott till namnet.

— Endast trettio år sedan jag såg honom! — tänkte Hans Alienus. — Gnagande hemlängtan drifver mig att uppsöka något som ej längre finns till. De solbrända gossarne, med hvilka jag lekte, den mila som jag då såg tändas, den snö som då

låg på marken — allt är borta. Jag hör andra röster och ser andra träd och står främmande, där jag förr stod hemma.

Han satte sig på riskojans bänk och stirrade framför sig. Han började nästan fatta afsmak och motvilja för denna bygd, som pocket på hans längtan och oförändrad af år hägrat i hans inbillning med evigt samma drag som fordom, men nu mötte honom med kalla ansikten, som han icke kände.

Flera gånger tog han spaden, som stod mot dörträt, samt gick ut och ansade milan, och slutligen kom kolaren tillbaka. Han räckte Hans Alienus samma hoprullade papper, som han nyss burit bort. Men tätt under den af Hans Alienus skrifna raden hade en darrhändt och knappt läslig gubbstil snedt och vindt tecknat några ord.

»Min förträfflige bror Didrik är värd under min sjukdom och emottager å mina vägnar de besökande.»

Hans Alienus ryckte till, och rodnad steg upp på hans panna. Han knycklade samman papperet till en kula och kastade den på elden, utan att stiga upp, utan att rikta ett ord till kolaren, utan att gällda honom med ett handslag eller ett mynt. Då han såg papperets svarta aska ligga på härden utan att falla sönder, tog han en af de i spetsen

glödande kvistarna och makade askan djupare in i lågorna. Åter hade det öppnat sig, det svarta svalget mellan honom och den man, hvars blod brann i hans ådror. Han blygdes att hafva tänkt på återseende och försoning, att själf ha tagit det förödmjukande första steget. Till hvad behöfde han denne gubbes gunst och nåd! Hans benägenhet att alltid full af förhoppningar höja famnen mot morgondagen som mot en vinkande lycksalighet, hade ända tills nyss dragit honom in i en dröm om ett hvithårigt vackert hufvuds längtande hälsning och om återseendets omfamningar, medan solskenet låg in mellan fönstrets blomsterkrukor. Nu hade han vaknat till verkligheten.

Hans första tanke var att vända kärran för att strax åka bort samma väg som han kommit. Han skulle fortsätta söder ut öfver vattendrag och fält dag efter dag, visserligen en främling allestädes, men likväl befriad från pinan att se en bygd, som kallade sig hans hem utan att vara det.

Kolaren, som emellanåt betraktade sin besynnerlige gäst från sidan, ansåg sig slutligen böra säga något och framkastade ett par ord om att det i afton stod mer än vanligt illa till med den gamle herrn. På flera veckor hade han icke lämnat sitt rum. Så hade åtminstone husfolket sagt.

— Är han ensam? — frågade Hans Alienus.

— Ryttmästaren, hans halfbror, farbror Didrik, som alla människor kalla honom, är alltid hos honom.

— Har han ingen son... eller hvarför just son! Jag menar, inga barn?

— Han har nog en son, men det är länge sedan han for bort. Gubben blef allt för svår att dras med i längden.

Om kolaren icke hade kastat skulden på fadern utan på Hans Alienus själf, skulle denne med växande harm och rynkade ögonbryn genast ha fullföljt sin första tanke och vändt kärran, men nu slogs han af kolarens allt för ensidiga dom öfver den dödssjuka fadern. Han ville likväl icke se sin inre rörelse i ögat, utan gömde den djupt och väl bakom en själfanklagelse för vankelmod. Han intalade sig, att det endast skulle vara svaghet, om han med ens läte stöta sig från ett mål, som han efter långa vandringsdagar kommit så nära.

Han reste sig, gick villrådig och frånvarande tillbaka till kärran och satte sig bredvid gossen, som sof med hakan mot bröstet. Då tömmarna togos af en vaken hand, ruskade stuten sitt ok och fortsatte genast vägen utan någon påmaning.

Han gick i början långsamt, och Hans Alienus höll slappt i tömmarna, ännu i strid med sig själf och oviss om han skulle vända eller icke. När vägen efter en stund blef bättre och redan ledt förbi smedjorna och masugnen, sprang dragaren allt snabbare och snabbare, och de oviga små klöfvarna stänkte sand öfver kärran. Hans Alienus satt alltjämt lika viljelös utan att hålla igen. Luftdraget lyfte hans kåpas krage, och han rycktes fram genom mörkret med beständigt ökad hast som på flykt undan sig själf.

Den sista hagen öppnade sig snart till en bred allé af aspar, och bakom de insomnade ladugårdarna framskymtade herrehuset med sina träkolonner. Genom de i små ramar fattade rutorna föll en takkronas ljussken på de närmsta buskarna, och genast märkte han, att trädet med augustipäron, hvilket just stått vid gafveln under det vindsrum, som varit hans, var borthugget. Detta enda träds död hade förvandlat hela stället till något, som han icke kände, icke hade sett förr, och hans bröst sammandrogs.

Då han steg ur kärran, stod redan farbror Didrik i den upplysta förstugan. Han var en gammal fryntlig man, skär som en ung flicka och med slätkammadt hvitt hår, stubbade ryttmästare-

mustascher och små fylliga påsar under de ljusblå ögonen. Hans kläder voro af en ungdomlig snitt, hans välvårdade händer runda och mjuka, och under armen bar han ett tapisseriarbete med nålen instucken i stramaljen och en blå garnhärftva hängande ända till golvet. Tårarna stego honom i ögonen, och han öppnade den lediga armen darande af sinnesrörelse.

Han stammade på målet och ville säga något, men hejdade sig, då han såg Olsson, betjanten, brådskande komma utför vindstrappan.

— Vill Olsson kanske vara så snäll och taga hand om skjutspojken? — sade han.

— Kanske herr Olsson också vill vara så snäll att taga in min ränsel? — tillade Hans Alienus.

— Kallar du betjanten herr? — frågade farbror Didrik och räckte varmhjärtadt sin hand för att leda sin frände genom de uppslagna dubbeldörrarna till gula rummet.

— Vi ha ju inte druckit duskål, — svarade Hans Alienus och tog den bjudna handen med en förvirrad blandning af värme och kyla, motsträfvighet och tillmöteskommande vänlighet.

— Det får jag säga var ett roligt infall att behålla pilgrimsdräkten ända hit hem, — sade far-

bror Didrik och började gå upp och ned genom rummet.

— Jag får väl lof att förfula och adertonhundredralisera mig tills i morgon, — tröstade Hans Alienus och började också gå, medan musselskalen rasslade på fällen.

Båda hade i denna stund så mycket att säga hvarann, och så många tusen olika minnen och frågor trängde sig in på dem, att de icke kunde finna de rätta orden. I stället granskade de med blinda ögon möblerna och väggarna och utbytte några likgiltiga meningar om den tidiga vintern.

Gula rummet, som i följd af sin vidd tycktes lågt, var möbleradt i kejsarstil med stela stolsrader och en lång soffa på lejon tassar. Framför fönstren hängde ännu de smala gardinerna på korsade pilar, och två ljus brunno i glaskronan. Den varma rödbruna mahognyns krigiska sinnebilder af förgylld plåt blänkte, och spegelbordet bar ett pickande ur, på hvars blå tafla fullmånen grinade med människoansikte i en rymd full af hvasst uddiga stjärnor. Från väggarna stirrade ur mörka listramar tre grönaktigt bleka män i puderperuker och en svartklädd dam med hvitt fräs, hufva och en högröd nejlika mellan tummen och pekfingret. Hennes elakt kalla gråblick följde den inträdande

hvert han gick, och när han länge betraktade henne, tycktes det honom att hon blinkade.

Mer och mer upprörda, blefvo de båda fränderna förlägna inför hvarann, och de sågo en efterlängtd befriare i Olsson, när denne slutligen återvände och med en afmätt värdighet som vid ett spanskt hof förklarade bordet dukadt.

De gingo ut i matsalen, där brasor flammade i de båda kakelugnarna och en fyrarmad silfverstake brann på bordet.

När farbror Didrik tyst hade läst bönen och de satt sig till bords, frambar Olsson en terrin, hvilken innehöll en soppa på grynen, som skulle varit i gröten, vinet som skulle druckits på steken, och frukten, som rå skulle kommit sist, men nu trefaldt fördärfvats genom att torkas, kokas och sockras. — Hans Alienus mindes, hur han en gång spisade syltade rosenblad hos Sardanapal.

— Det här är sötsoppa, — sade farbror Didrik. — Den ger en försmak af efterrätten, liksom förlofningen af äktenskapet. Häxköket, ser du, är det gammalsvenska kökets urbild: häxköksan tror att det är finare ju mer hon rör ihop. För resten har det här slisket anor från sjelfva Versailles. Hvert tionde år störtar en ny generation ut öfver världen och ropar: Så här skall soppan lagas, så

här steken; nu är dårskapernas tid förbi. — Jag är glad att vara från allt det där och sitta i fred här på landet.

Farbror Didrik nickade rörd, och sedan tallrikar växlats, framträdde Olsson med en svart rykande anrättning på ett präktigt och utsökt porslinsfat samt bugade med ordet:

— Palt.

— Svensk aristokrati i hvardagslag! — sade farbror Didrik och hällde upp vinet. — Nu för tiden är jag din fars hushållerska, och när han nyss gaf mig det oförmodade förtroendet, att du var att vänta, lät jag laga litet middagsmat. Men du vet att här i huset hålls ännu strängt på gammaldags enkelhet.

Tjänarens närvaro förbjöd dem att ens snudda vid de många ömtåliga ämnen, som lurade bakom hvar tanke, och just det gemensamma medvetandet om detta tvång gjorde dem slutligen mer obesvärade och naturliga. De började tala om den heliga grafven och främmande land. Farbror Didrik hade en gång som ung officer upptäckt Trawemünde samt legat där i sex veckor för sin hälsa, och sedan dess hade han ett bottenlöst förråd af åsikter om Tyskland och om utlandet i allmänhet. Han åt hvarken af soppan eller de öfriga anrätt-

ningarna, utan förtärde nu som alla aftnar endast några skedar vattengröt och sju eller nio katrinplommon. Han hade ett skrock att det alltid skulle vara udda.

Men han var en flitig munsänk, när det gällde rödvinsbuteljen, och blef småningom liflig och språklig. Äfven genom salens stockvägg hördes från köket muntra röster och slamret af tallrikar, och en lång stund tycktes hela den gamla gården försänkt i sorglöst ätande.

Det var en underlig syn för den uppsassande tjänaren att i denna stund af allmänt välbefinnande se den främmande pilgrimen som en syn ur sagan och med händerna korslagda på bordets hvita kant sitta till bords i sitt fädernehus. Musslorna blänkte på kragen, och den vid höftens rep fastbundna platta hatten hängde utefter sidan ned mot de golf-tiljor, hvilka han en gång nött som barn. Det hårda draget öfver hans buskiga ögonbryn hade tinat upp, och ökeneremitens stilla främmande tankar tindrade i hans mot ljuslågorna stelt riktade blick.

När måltiden var slutad och de båda fränderna återvändt till det gula rummet, satte sig farbror Didrik i den långa soffan och sydde tapiseri. Men han var nu så upprymd, att han lät hämta

in punsch och tömde glas på glas. Icke ett ord nämndes om fadern eller det förflutna. Den stängda dörren på kortväggen ledde till faderns rum, och kallad af en pinglande handklocka gick Olsson allt emellanåt dit in med en bricka och slutligen med en tänd nattlampa. Men de båda fränderna tycktes fullständigt blinda för allt, som tilldrog sig vid denna låsta gulmålade dörr, hvilken hade blifvit sned alltefter som det gamla huset satt sig. Det var som en tyst öfverenskommelse att bedöfva sig i det likgiltiga, och farbror Didrik berättade knekt- anekdoter från sina forna regementsmöten samt öfvergick slutligen till galanta ungarlshistorier.

Här var han inne på sina rätta jaktmarker och ville aldrig sluta. Emellanåt snusade han med guldsked ur en dosa, på hvars lock Leda var afbildad med svanen. Eller också bredde han ett ögonblick ut sitt tapisseriarbete och granskade det med hufvudet lagdt åt sidan. Den fina stramaljen besvärade honom en smula och han höll arbetet tätt invid vänstra ögat, under det att han förde nålen och den långa garnändan. Först sent in på natten lade han märke till, att han själf ensam höll målrön vid makt.

-- Du är trött, min kära Hans, och kan behöfva lägga dig, — sade han.

Farbror Didrik hade nu råkat i ett strålande lynne, och det kom för honom, att han icke kunde bjuda godnatt utan att ändå säga några varma och allvarliga ord till sin återvunne brorson. Tårarna stego honom på nytt i ögonen, han lade tapisseriarbetet åt sidan, reste sig ifrigt och drog pilgrimen med sig bort till ett af fönstren, som hade han icke ens velat att möblerna skulle uppsnappa något af det, som han hade att meddela.

— Kära Hans, — hviskade han halfhögt, — tror du verkligen att det skall kunna bli godt och bra igen mellan dig och din far? Nej, nej, det är omöjligt. Hans lynne är lika besynnerligt nu som förr, det vet bäst jag, som får hans hvassa sarkasmer till daglig förtäring. Du skulle bara höra honom. Och för dig har han nu en gång blifvit en representant för allt det tryckande tvång, all den melankoli, som låg öfver din barndom. Klandervärdt kall har han alltid varit i sitt uppförande mot dig. Du får förlåta mig, att jag talar rent ut om din egen far. Hvad jag säger har för öfrigt hela trakten alltid sagt och tänkt om honom. Det hör ju också lifvet till, att det gamla och det unga äro naturliga fiender. Det är den stora världskonflikten, kring hvilken axel tiden rullar fram, krossande tusens hjärtan och familjers lycka.

Hans våltalighets eld slog honom själf åt hufvudet, och en djupt rosslande snyftning pressade sig ur hans bröst.

— Jag är rädd, att han ändå döms allt för strängt, — sade Hans Alienus.

Farbror Didrik skakade på hufvudet, bjöd godnatt och tog från spegelbordet en korg, i hvilken en liten blåhäftad hushållsbok låg instucken mellan handkammarnycklarna. Han gick till dörren och ropade upprepade gånger på Olsson, och under tiden arbetade hans brorsons sista ord i hans hjärna. Han hade väntat att finna Hans Alienus kärf och bitter och förundrades öfver hans skonsamma svar. — Han brås på sin far att vilja motsäga, — tänkte han. — Kan jag på den vägen åstadkomma en förlikning, skall jag gärna tala så illa som möjligt om min sjuke stackars bror, som jag sätter så högt. Nu förstår jag hur jag skall leda saken.

Olsson kom in med den fyrarmade silfverstaken från matbordet, spenslig och liten med koketta polisonger och fint ansikte. Han var farbror Didriks beständige rival, när nya mejerskor anlände till trakten, och han speglade sig i förbigående, då han kom in.

Med den tända armstaken lyste han högtidligt Hans Alienus uppför trappan till den långa spök-

aktiga vinden, där gamla seldon och jaktredskap hängde i mörkret. Hans Alienus blef införd i samma stora låga gafvelrum, som han bebott som gosse, och han fann öfverraskad kammaren helt och hållet oförändrad sedan den tiden. Den tycktes icke hafva varit bebodd efter den dagen, då han for bort, och hos honom väcktes en undran, om detta gömde en känsla af saknad hos hans fader. Några skolböcker stodo ännu på hänghyllan, samma rutiga bomullsduk låg på bordet, och väggarna utandades en däfven, instängd mögel-lukt. Ett helt lif hade jagat förbi i brokiga syner mellan den morgon, då han sist gick öfver tröskeln och den natt, då han nu åter beträdde den, men här i denna vrå var allt som fordom.

Då Olsson hade tändt de båda ljusen på nattduksbordet bredvid sängens brunrandiga omhängen, bygade han och aflägsnade sig åter öfver vinden.

Hans Alienus gick genast till sängs och somnade tungt samt glömde att fälla ned den välbekanta rullgardinen, på hvilken skyttar och hundar jagade i vassen. Utanför hade snön fallit på kastanjerna och marken, och under taket framstack rännan, till hvars gurglande och mumlande pladder han i regniga höstnätter så ofta legat och lyssnat samt inbillat sig, att han hörde berättelser om

skuggornas undervärld. Nu hängde rännans vatten fruset och stumt.

Nu hade den undervärld, hvilken redan i skolbokens fabler lockat honom, länge sedan eröfrat honom helt, gjort honom till sin, till en uppstånden död, men som doft från en sommarnatts hövålmor följde honom hans minnen ännu i sömnens blund.

Han mindes, hur han nere i Sankta Birgittas kyrka som gosse själf krönte sig till konung öfver ett land, som han kallade Lajsputta. Kokerskan, innejungfrurna, köksorna, kusken och oxdrängen, alla sutto de som inbjudna i bänken framför honom, allvarliga och tysta, utan att våga le, och själf tog han plats till vänster om altaret, rätt under taflan, som föreställde de tre vise männen. Han satte den uddiga papperskronan på hufvudet, fattade spiran, det grönaktiga med pärlemor inlagda damborstskäftet, och anlade manteln, som bestod af brunblekta, fordom röda våder af patent-sammet efter en kasserad altarduk. I ryggstycket syntes ännu ett mörkt kors efter de afsprättade silfvergalonerna, under hvilka sammeten skyddats mot blekning. Sedan kröningen var fullbordad, utdelade han ordnar och titlar, och åt den ålderstigna kokerskan, som han särskildt ville gynna,

förlänades ett rike, som han kallade kuddlandet. I öfrigt bestodo hans kungliga skyldigheter i att uppe på vinden, omgifven af ett osynligt harem, skålande åt alla sidor, dricka luft ur en gammal tennkalk, som i äldre tider också hade brukats i kyrkan. Dessutom hörde det till hans ämbete att vakta öfver en osynlig altareld, som brann för ett högsta väsen, hvilket hette Kurr. Det satt sammanhukadt med korsade ben, och det runda hufvudet var utan hår, öron och ansikte och alldeles blankt som ett kägelklot, men med ett stort öga på hjässan. Hvarför hans inbillning gifvit guden Kurr en sådan skapnad visste han aldrig, men då det en gång hade skett, så fanns det ingenting att göra däråt.

Snöns bleka återsken flöt in genom de små rutorna, och den grönmålade kakelugnen och tapeternas mörkblå bladverk framträdde tydligt i halfmörkret.

Sömnen föll allt djupare öfver den gamla gården, där Hans Alienus sof under sin faders ås.

II.

Fadern.

På morgonen inträdde Hans Alienus oanmäld i sin faders kammare.

I hans farfaderns länstol satt fadern vid fönstret med ryggen inåt rummet och lade tretton på ett litet rutigt schackbord. Solskenet, som låg in mellan blomkrukorna, lyste i nacken genom hans långt nedfallande hvita hår och slog silfvertrådar i de blå slingorna på stolens nötta tyg. Den grå nattrocken med sin nedvikna, högröda krage buktade sig om två afmagrade, men breda skuldror, huden var gulblek, och under den höga pannan lågo ögonen i sina insjunkna hålor som stora kulor. Men de sprakade ännu af handlingslust, och i det hvita skägget kröktes en viljekraftig mun. Hans näsa var stor och böjd, och en blandning af

vek melankoli och stränghet brottades i pannans och kindernas veck.

Han vände hufvudet jämt så mycket åt sidan, att han kunde se sonen, hvilken hastigt och oöfverlagdt gick fram till länstolen.

— Du bär ju inte teaterdräkten, som Olsson talade om, — sade fadern kort, som hade sonen endast återkommit från en morgonvandring på några timmar.

— Jag har klädt om mig i dag, — svarade Hans Alienus, och det gamla agget högg på nytt sin udd i hans hjärta.

Kammaren, som var husets största och hade fyra fönster, var tapetserad med väggfasta bokhyllor, och vid mässingskrokar, hvilka fastskrufvats i hyllorna, hängde karbiner och pistoler, hirschfångare, väskor, valdthorn, gädddrag, stångkrokar och fisknät. I ena hörnet stod en svarfstol tvärs framför en knippe metspön, och på ett särskildt ställ af trä sutto svarfjärnen fasthakade i olika skårer och hål ofvan en hel hofstat af hyflar, sågar, hammare och borrar. Öfverst på en af hyllorna hade en lång stjärnkikare stigit upp med sin blanka mässingsfot på locket af ett skrin, och under den understa hyllan stod på golfvet ett elektriskt batteri, en retort och en lång rad af lådor, pappaskar,

färgpytsar, penselbuntar, spikpaket och segelgarns-nystan. Alla dessa olika föremål behärskades dock af den strängaste, den mest pedantiska ordning och begagnades synbarligen aldrig utan att med största noggranhet ställas tillbaka på sina gifna platser.

I ena hörnet täckte ett grönt skynke en fotografiapparat, som hvilade på sitt högbenta stativ, och vid hvardera sidan af det stora fristående skrifbordet förevisade två glasskåp samlingar ur stenriket och ett urval af fågelägg. Blyglans och zinkblende blandade sitt silfverglitter med koppar-kisens och svafvelkisens praktlystna guldkimmer, sida vid sida med den allvarliga porfyren och den godmodiga, intetsägande kritan. Rundt en uppstoppad, af tiden illa åtgången skrake, lågo päronformiga, spolförmiga, ovata och ovala fågelägg i olika blå askar med latinska påskrifter, och på skåptaket satt ett exemplar af den svarta storken vid det af spillning, ris och jord förfärdigade redet. Skåphörnens pärlstafvar och skrifbordets en smula diletant-mässigt svarfvade ben gáfvo en vink om att vara formade under ägarens hand. Vid ett af fönstren stod en flygel, och på locket låg bredvid en packe pressade örter, en diger portfölj med faderns musikkompositioner. Hela kammaren bar prägel af att vara bostad för en rikt begåfvad mångfrestare, som

sökande ödslat med sin kraft åt olika håll, likt den springbrunn, som icke får slunga sin brusande vattenmassa mot höjden i en enda samlad stråle, utan genom en ring af rör och småhål ser det rinna bort åt alla sidor.

Hans Alienus hade stannat vid det ena fönstret och såg ut.

— Märkvärdigt, — sade han ansträngdt, — att skatorna äro så orädda och sätta sig på kvistarna ända in vid fönstret!

— Ja, och så att de äro hvita under magen! — svarade fadern.

Hans Alienus knep hårdt fast kring stolskarmen, mot hvilken han stod lutad, och allt det groll, som han bjudit till att släcka, sprang åter i ljusan låga. Det flammade högre än någonsin förr, och sårad af faderns stickande korthet såg han stelt och oafvändt ut genom fönstret, utan att säga något. På afstånd hade det lyckats honom att dikta en gloria af mildhet öfver faderns hufvud, men nu såg han honom för sig aldeles som förr, med samma utmanande blick och samma likgiltiga kyla. Han kunde icke minnas att han i hela sitt lif fått ett enda hjärtligt ord af honom. Med barska tillrättavisningar hade han visserligen varit sparsam, ty råhet fanns icke i hans lynne, men han hade

antingen tegat alldeles eller också gifvit luft åt sin ovilja i bitande anspelningar.

Då Hans Alienus föddes, hade genast moderns ömhet vändts från fadern uteslutande till honom, och det hade grundlagt den första oviljan. När sedan efter skilsmässan fadern återvände till Sverige med honom, blef han såsom moderlös snart ett föremål för grannarnes beklaganden, hvilka ej sällan togo form af snärta åt fadern. Därmed lockades denne ännu mer till sträf tillbakadragenhet, och hans stränghet dref sonen, som växte upp i ensamhet utan lekkamrater, till försagdhet och inbundenhet. Blek och tyst skred fadern genom gårdens stora rum, och när sonen blef äldre och läste romaner, föreställde han sig alltid Monte Christo som fadern. Då Hans Alienus slutligen lämnade sitt fadershus och icke många år därefter bref berättade, att modern dött, gjorde farbror Didrik, som just vid samma tid tog afsked från regementet och blef sin halfbroders hushållerska, flere försök att, understödd af grannarne, förmå denne att taga första steget till försoning. Modern skulle vända sig i sin graf, sade de, om han icke visade några känslor för sitt eget barn. Fadern fastslog genast detta talesätt och begagnade det sarkastiskt så snart någon nämnde sonen. Modern skulle vända

sig i sin graf, sade han, om icke hvar och en, som kom på middag, kallade sonen ett ljus. Till sist yttrade han en dag, att om icke farbror Didrik slutade upp att tala om sonen och på så sätt blotta fadershjärtats köld, skulle modern vända sig i sin graf flera gånger om som ett hjul.

Nu satt han fortfarande kvar vid det rutiga schackbordet och lade »tretton» samt tycktes icke sinnad att bryta tystnaden.

Först efter väl en kvart såg han upp och vände hufvudet åt sidan.

— Sista tidningen ligger visst på bordet.

— Tack, jag är icke inne i dagens frågor, — svarade Hans Alienus, och hans röst lät fullkomligt lugn. Därmed gick han ur rummet.

Farbror Didrik väntade utanför dörren i gula rummet och gick ängsligt af och an. Han gjorde ingen fråga och teg en lång stund. Sedan började han tala om betydelselösa ämnen, om landthushållet och smörprisen, och skrattade, när han själf sade något lustigt.

Efter aftonvarden, då han satt vid sitt tapiseri och punschen blifvit inburen, visste han icke hvad han skulle utleta att säga.

— Att vi båda två skulle sluta som ungkarlar, — framkastade han, besvärad af tystna-

den. — Nåja, värre hade kunnat hända oss än det. De, som äro gifta, ser du, måste under bjudningar på en gång stiga in i rummet. På gatan måste de gå hophakade som galerslafvar. Finns det på hela jorden ett äkta par, som inte är komiskt? Aldrig har jag sett något sådant. Tag så bort krona och slöja och all mystik och låt dem i stället helt torrt skriva in sig hos borgmästaren . . . Eros trifs bakom förhängen och tål ej borgmästare. Det är min filosofi.

— Det är egentligen först i Europa, som den äkta mannen blir komisk, — svarade Hans Alienus. — Den gifte österländingen, som uppträder ensam och skild från det andra könet, och anser en förfrågan om sina äktenskapliga förhållanden ogrannlaga, gör ett långt värdigare intryck. Också bevarar hans äktenskap därför ett visst hemlighetsfullt behag.

Därför att båda voro eniga hade de icke heller något mer att tillägga, och åter blef tystnaden lika besvärande.

När fabror Didrik då skulle träda på en ny garnända, kunde han icke låta vara att säga:

— Egendomligt med din far, Hans Alienus. Han är helt och hållet utan känsla för dig. Och ändå är han så begåfvad och en riddersman utan

fläck. Det besynnerligaste är, att han i grund och botten likafullt är släktkär, det vill säga, han talar med verklig värme om alla aflägsna anförvanter, som han inte ser i sin närhet.

Hans Alienus kände åter ett stick genom bröstet, då han i en annans mun hörde de hårda domarna öfver fadern. Han blef fåordig och inbunden.

— Jag tänker, — sade han, — att om min far och jag händelsevis en gång, då vi äro samman, få höra sång eller gitarr, eller om något annat inträffar, som påverkar vår inbillning, är en försoning kanske inte omöjlig. Men det ser mörkt ut.

Farbror Didrik böjde sig tyst öfver sitt tapisseri, och Hans Alienus betraktade porträtten på väggen.

Den rödlette herrn med pudradt hår och stångpiska hade varit konungens lifmedikus och lika from i sina seder som våldsam i sin vrede. På hans tid var vetandet ännu gladt, och hans lärdom grumlade icke munterheten i hemmet, där sjutton söner växte under hans tak. Men kom en af dem för sent till bordet, när han klappade i händerna till tecken att bönen skulle läsas, kunde han hopkrama en tenntallrik som en servet.

I ramen till vänster om hans porträtt satt en af hans söner som i ett öppet fönster. Under Englands afspärning hade han pröfvat många vilda äfventyr på Nordsjön, och i finska kriget fick han en rysk bajonett genom skuldran. Han hade legat skendöd och först återkallats till lifvet, sedan man fattat misstankar och vidrört huden med nässlor för att se om de framkallade blåsor. Ingen kunde tröttna att höra honom ur ramens öppna fönster berätta om allt det ovanliga, som han upplefvat. På de vänliga ögonen såg man, att han hade ett godt hjärta, och långa stunder trodde man sig själf åka med honom på vägarna i hans låga kibitka, där han knappast fick rum med sin stora trekantiga hatt.

Under honom hängde ett litet vattenfärgs-porträtt af hans son som ung, Hans Alienus' fader.

Det var en svärmares ansikte med lifliga klarblå ögon, hvilka ännu icke visste att det skulle komma en tid, då vetandet blef tungsinthet och inbillningen förbjuden frukt. Äfven han hade, innan ödet befalldet honom att låsa sig inne på sin gård för att läsa och förklara, ströfvat vida i aflägsna land, hade sanslös drifvits omkring på en båtköl och hade ett år bott på en liten ö, som låg så aflägsset midt ute i den grågröna Östersjön, att han

själf måste jordfästa dem, som dogo, af de få byggarne.

Hela aftonen hörde Hans Alienus porträtten berätta och märkte under tiden knappast, hur timmarna gingo.

Då Olsson slutligen hade lyst honom upp på gafvelkammaren, och han några ögonblick efteråt gläntade på dörren för att taga ur nyckeln, hörde han Olsson nere i trappan säga till en af tjänstflickorna:

— Att taga emot sin egen son på ett sådant sätt. En sådan tjufgubbe!

Hans Alienus glömde sig och drog igen dörren så hårdt, att det gaf skrällande eko genom den mörka vinden. Hans första tanke var att genast nästa morgon uppmåna fadern att afskeda Olsson, och åter grep honom en motsträfvig medkänsla för den gamle mannen, som satt där nere allena och dödssjuk. Glömda minnen smögo fram ur husets alla vrår och omringade honom som en svärm af brokiga fjärilar, och han kom ihåg, hur han som barn ofta med hemlig beundran lyddes på fadern, när denne med ett godt hufvuds öfverlägsenhet kastade de mest dräpande och kätterska åsikter midt i ansiktet på de beskedliga landtpatroner, som kommo på besök. Var det till sist att

undra på, om en sådan man som fadern blifvit inbunden och bitter i den landtligt tryckande omgifning, där han framlefvat hela senare delen af sitt lif. Och var det icke han, sonen, som först utmanande kastat handsken? Och nu kunde hvilken dag som helst evigheten resa en så tät vägg emellan dem, att de aldrig skulle kunna få sagdt, hur högt de i tysthet alltid hade aktat hvarann.

Han fick icke en blund i ögonen. Han hörde det stora uret nere på spegelbordet i gula rummet slå timmarna och råttornas pipande och tassande ute på loftet. Sömmen hade ännu icke böjt sig öfver hans örngått, då Olsson kom in och gjorde upp eld i kakelugnen, medan den gulkalla vinterdagningen dystert glimmade i fönsterrutornas frostblommor.

En stund senare steg fadern upp från sin bädd, darrhändt och bruten och stödd på Olssons axel.

— Är min son sjuk? — frågade han. — Jag har i natt hört steg uppe i gafvelkammaren.

— Utländingar ha så olika vanor mot oss, — svarade Olsson.

Fadern rynkade pannan, men sade icke något. Hade det nu gått därhän, tänkte han, att husets tjänare, när de ville ställa sig in, talade gäckande

om sonen. Under hela tiden som han klädde sig fortsatte han envist att tiga.

Då Hans Alienus på förmiddagen inträdde till fadern, satt denne åter i länstolen samt med påhakade glasögon och läste ifrigt i en tysk bok, full af teckningar öfver djurskelett och skallar.

Fadern hälsade med hufvudet och satte pek-fingret i boken för att, när han såg upp, icke tappa bort stället, som han hunnit till.

— Det här är en kviddhof, — framkastade Hans Alienus, som stannat framför några af de många fiskdonen.

— Ja, och staken som den hänger vid är skaftet.

— Det är i alla fall ett enformigt tidsfördrif att fiska.

— Kanske för den, som måste gå halfva jorden rundt för att icke ledsna på sig själf. Men den tanken är min tyngsta, att jag aldrig mer skall få sitta i en båt och höra vattenplasket mot bordet. Det är mer än ett år sedan jag lade ut min långref eller rodde med drag. Ja, se inte på gädddraget där på väggen, för det är redan gammalmodigt, och vindan är för stor. Nu för tiden har man en bättre konstruktion. Nu för tiden utvecklas allt så fort att man kommer efter när man

sitter i ett hörn ute på landet. Där vet till sist ingen riktigt hvad, som längre skall kallas bra eller dumt, sant eller falskt, ingen utom min förträfflige bror Didrik, för han påstår alltid, när vi disputerar i allvarligare ämnen, att han *känner* på sig hvad som är sant eller inte.

Fadern såg bort mot sonen, och när han märkte, att denne drog på munnen vid orden om farbror Didrik, fick han ett belåtnare uttryck.

— Du vet inte du, som lefvat ute i världen, hur bestämda och säkra alla landtbor bli i sina påståenden, — fortfor han. — Men jag får sitta här och umgås med landtbor dag efter dag och höra på dem, och det gör mig inte glad.

Hans Alienus gick till svarfstolen.

— Här på svarfstolen står en pall, som är nästan färdig, ser jag. Men hvarför äro bara kul-fötterna lackerade.

— Därför att jag inte har haft tid att lackera skifvan.

— Kanske jag skulle kunna göra det, så blefve den i ordning?

— Det kan du inte. Det är ingen lätt sak att lackera. På landet kan man emellertid inte välja sitt sällskap, ser du. Man får nöja sig med det som finns. Ack, jag trodde också förr, att landt-

bon var en fridens profet, som med Gud i hågen och pipan mellan läpparna småskrattande satt på förstugkvistens tröskel. Men landtbon blir ensidig, och den som blir ensidig blir ofördragsam. Tänk dig, här har jag gått år ut och år in och icke haft andra förströelser än skvallerhistorierna på söndagskalasen. Då sätter man värde på att få vara ensam och ro ut och fiska.

— Jag kan ju i alla fall göra ett försök att lackera.

— Gärna för mig, om du vill. Då skall du börja med poleringen först. I lådan där till vänster under bokhyllan ligger pimpsten och pulver. Nej, ställ nu tillbaka lådan på samma ställe, som du tog den. Nu skall du . . .

— Jag trycker fast litet pulver på pimpstenen så här, och så slipar jag tvärs öfver träfibren på pallskifvan.

— Ja, men lätt på hand, lätt på hand! Du saknar ju alldeles handlag för det där. Se nu hur jag gör. Den som rusar i väg här i lifvet, får sedan bara sitta och kitta reporna.

Fadern hade blifvit ifrig och stödd på sin darande hand rest sig från länstolen samt började försiktigt polera skifvan.

— Jag tror ändå, — sade Hans Alienus, —

att det inte skadar att man rusar i väg en smula. På andras erfarenhet lär man sig ingenting, och har man inte några repor att kitta, då känner man sig som en svag stackare, hvilken aldrig har varit ung.

— Nåja, det kan du nog också ha rätt i. Jag rusade också i väg som ung och satte mig sedan här för att göra ytan glatt och jämn, men har just ej lyckats så väl. Jag kan nu hvar sten utantill, hvar gårdsgårdsstör, hvar stopp på möbelyget, hvar så kallad tanke hos min förträfflige bror Didrik. Och jag kan mig själf utantill. Men jag vet nog att jag under tiden bara blifvit ännu mer ojämn och kantig. Det är aldrig bra att sitta så allena, att man börjar kunna sig själf utantill, och du skall inte tro, att inte jag vill, att en man skall göra sig själf och taga ut steget åt det håll, som han anser sig böra gå. Det som synes en människa att vara det rätta, *är* för den människan det rätta. Men tag nu pimpstenen och försök igen. Så där ja, nu kan du det redan mycket bättre.

Fadern satte sig åter men svängde länstolen åt sidan, så att han kunde följa sonens arbete. Han hakade af glasögonen samt lade dem i boken och såg emellanåt ut i det fria, där det mulnade och började snöa.

— Nu tror jag skifvan är tämligen slät, — sade sonen efter en stunds arbete.

— Tag då ur lådan där till höger — nej, den mindre lådan — borsten och lappen och putsa träet. De afskrapade ämnena måste noga tagas bort, annars blir det ingen fin lackering. — Du vet hur road jag är af sådant där — och nu kan jag knappast lyfta armen utan att få en påminnelse om det som väntar mig. Jag är född till verksamhet, och jag kan ej uthärda förnedringen att släpa mig fram på detta sätt och endast vara mig själf och andra till last. Vid mina år är ättestupan en skyldighet. Att jag kunde krypa in i en mörk vrå på loftet och sätta mig att dö utan att någon frågade där-efter!

Hans Alienus arbetade brådskande och framåt-böjd, och svetten sprang ut på hans tinningar. Han hade ett behof af att säga något, göra några invändningar, men rösten stockade sig i hans strupe, och en mängd tvistande tankar jagade hvarann i ring genom hans hjärna. Han böjde sig ännu djupare ned och lade ögat till pallens rand för att länge och noga granska den afputsade ytan.

— Nu tror jag vi kunna börja kittningen, — sade han efter en lång stunds tystnad.

— Tag bleckburken, som står bredvid tele-

skopet. Där har jag litet kitt, som kanske duger ännu. Men kittet, som man skall fylla sprickorna och ojämnheterna med, måste vara mjukt och fogligt, förstår du, och fästa riktigt godt, annars duger det inte. Får jag känna på det. Åja, jag tänker väl, att vi kunna nyttja det. Sedan när det torkat, få vi slipa ytan ännu en gång. Man kan knappast slipa den för mycket, om man bara gör det med det rätta handlaget.

Hans Alienus började lägga kitt i ojämnheterna, och hela förmiddagen stod han kvar inne hos fadern, upptagen af arbetet.

Då Olsson anmälde att middagen blifvit dukad, och Hans Alienus stod i begrepp att lämna kammaren, hejdade han sig ett ögonblick framför en gitarr, som omknuten med en gridelin bandrosett och en sönderfallen röd lönnlöfsslinga hängde på själfva dörrposten.

— Jag minns den sedan min barndom.

— Det är mitt enda minne från din mor, — genmälde fadern. — Du kan icke komma i håg det, men hon spelade på den, och jag försökte mig också ibland.

När Hans Alienus åter inträdde på eftermiddagen, var det redan skymning, och brasan hade tändts. Framför kakelugnen satt fadern insomnad

i sin länstol med ansiktet vändt mot elden, men vaknade upp vid dörrens jämmer. Han fick ett belåtet uttryck i första ögonblicket, då han såg att det var sonen, men skyndade att rynka pannan igen och sade sträft:

— Jag tror att människorna gingo mindre tungt i min ungdom.

— Jag har hela eftermiddagen tänkt på den här gitarren, — svarade sonen och lyfte instrumentet från dörrposten samt bar det fram till brasan. — Går det ännu att stämma den?

— Såvida man har öra ja.

Hans Alienus drog fram en låg hemmasvarfvad rundstol utan karmstöd samt lade gitarren öfver knät och försökte stämma strängarna.

Ett litet tunt nothäfte hängde vid gitarren, permadt i gråpapper, men den vissna löfslingan brast sönder samt föll på mattan.

— Spelar du gitarr också? — frågade fadern med sarkastisk tonvikt på också. — Du skall inte hålla den för högt mot bröstet, inte så högt.

Sonen grep osäkert öfver strängarna och vred på skrufvarna.

— Nej, nej, du skall stöda handen med lill-fingret... Strax bredvid kvinten. Så där. Fast litet närmare stallet. Och så mjukare, mjukare!

Det finns ingen grace nu för tiden. Gif mig gitarren, skall du få se. Och håll upp noterna, så att jag kan läsa dem.

Hans Alienus öppnade det fläckiga häftet, hvars papper var alldeles gulnadt. Bläcket hade ljusnat, så att hvarken noterna eller sångorden kunde tydligt urskiljas i det svaga och oroliga skenet från brasan, men då fadern hade letat sig genom de första takterna och begynnelseorden, läste han fortsättningen med minnet. Men han böjde sig framåt som om han verkligen spelat efter bladet, och han var för öfvad att behöfva se ned på greppbrädet. Han blef ifrig och kastade hufvudet åt sidan, så att det hvita håret fladdrade. Strängarna surrade under hans smala och styfnade fingrar, och han sjöng med en sjuttioårings spröda och tonlösa stämma:

— Nyckelpiga, mät handskar och flyg.

Genierna vänta vid spolen.

Sy mig handskar af deras tyg,
som de spänna i stolen.

Garnen strama och skytteln far.

Väf mig så präktiga handskars par,
att när jag bland mina kära
skiftar det bröd, som de bära
fram till mitt bord utan oro och gråt,
blott med saknad vi skiljas åt;

att jag med årens gula krans
ännu från hufvudgården
under min hand ser världen
alltid i morgonens fuktiga glans.

Dörren till gula rummet hade blifvit lämnad halföppen, och farbror Didrik kom rörd och undrande på tröskeln. Han gick sakta och smygande fram öfver mattan och höjde sin arm för att klappa sin halfbroders skuldra, men drog handen klokt tillbaka och blef tyst stående bredvid länstolen.

Med ens satte fadern gitarren ifrån sig mot golvet och så hårdt att ett sus flög öfver strängarna.

— Jag har blifvit för gammal, — utbrast han med vek och dallrande röst. — Det är på tiden att jag snart flyttar till de stumma. Men alla minnen vakna i en stund som denna.

Han började berätta om sin fader samt om det grå fordom, då husdrängen lönades med en vadmalsdräkt och tio riksdaler om året, och då på första vallgångsdagen kon Gulleborg med en löfkrona på hornen leddes mellan de bladvirade grindstolparna till hagen vid nyckelharpans surrande melodi. Han ströfvade djupt in i skogar, där den, som gått öfver villgräs måste vända tröjan avvig för att få makt med trollen. Mellan näckrosbladen

på den mörka tjärnen, som speglade en fallen fura, krökte sig in under en mossig klipphäll, vidgades en plaskande ring, och svaga toner hördes som från strömkarlens harpa, men när allt kom omkring var det endast koltrastens sång, som bebådade dagningen.

Han fick färg på de insjunkna kinderna och talade med en smittande värme, en ordrikedom, en stigande brådska som om han fruktat att icke hinna få sagdt allt det som höljdt i det förflutnas töckenkläder reste sig i hans själ och kastade undan den glömska, hvilken legat skylande som en grafsten. Det var som ville han anförtro det åt sina kära, bevara det, rädda det, innan han själf flyttade in bland minnena. Hans Alienus och farbror Didrik afbröto honom med frågor och infall, sömmade bilderna samman till en hel vidunderligt lockande värld af hörsagor, och midt bland beskrifningar och utrop framsmögo med neddragna bruna hufvor gamla familjesägner och spökhistorier. Den stora midtstenen i husets yttertrappa bar bokstäfverna S. S. S. Det betydde: Stilla stånde stenen. Om den rördes från stället, skulle gården brinna. Och om höstnätterna hade ibland flere sett en tom höggul kärria, som förspänd med en grå häst bullrande åkte förbi utan att någon kunde säga hvarifrån

eller hvart. Äfven hade det för länge sedan händt uppe på gafvelrummet att en nyankommen gäst, just då han släckte ljuset, känt en kall hand stryka öfver handlofven.

— De säga, att det skall vara en tjänsteflicka, hvilken försvann förr i tiden, som går igen där uppe på loftet, — sade farbror Didrik.

Fadern skakade på hufvudet. Han hade hört folket berätta det där annorlunda. Olsson, som kom in för att bädda, lyssnade så ifrigt att han långa stunder blef stående borta i mörkret med kuddarna i famnen, och han kunde icke låta vara att själf inskjuta några ord om hvad han hört i det ämnet. När han kom ut i köket för ett ögonblick, frågade han de andra tjänarne, och där ute började snart alla tala och berätta. Kokerskan, som stod midt i julbaket med uppvikna ärmor, vände sig från den utbredda degen, och flickorna satte sig på stolarna ifrigt språkande i det kusliga skenet från två dåsoögda talgljus. En af dem som vadande i djupa snödrifvorna skulle bära mjölk ned till stallflygeln, upprepade där för rättaremor, hvad som sagts uppe i »byggningen», och snart sutto alla gårdens innevånare halfhögt samtalande om spökhistorier och julskrock, och med en känsla af att de fröso klättrade de halfvuxna gossarne och flickorna upp på

bordskanten. Det bredde sig en hviskande stillhet genom alla rum. För en lång stund blefvo sysslorna glömda, och nattmörkret skakade millioner hvita flingor öfver tak och ladulängor.

Då Olsson åter inträdde till de tre herrarne, var det icke längre tanke på någon skillnad till stånd, utan han stannade i ring med dem framför den nedbrunna brasan. Han berättade nya historier, som han hade hört ute i köket och nya förklaringar eller utläggningar. Fadern var så ifrig att han reste sig och stod som de andra friska samt ledsagade sina ord med beskrivande åtbörder och rörelser.

I detsamma hördes ett tungt brak från gula rummet.

Den hetsiga färgen försvann på faderns ansikte och han blef gulblek.

— Tänd ljuset, Olsson, och se efter hvad det var, — sade han.

Olsson, som blifvit lika färglös på sina späda kinder, tände skrifbordsljuset och sköt försiktigt upp den igenfallna dörren. Han stannade på tröskeln och lyste framför sig inåt det mörka rummet.

— Det var frun med nejlikan, som föll i golvet, — sade han.

Tungt stödd på sin sons arm stapplade fadern fram till dörren samt tog själf ljuset och lyste in i rummet. Taflan hade fallit på mattan med bilden nedåt och listramen bräckt. Den lossnande spiken hade rifvit upp tapeten och strött murbruk öfver den närmsta stolen.

— Du vet hvad det betyder, när ett porträtt faller i golfvet, — sade han. — Det betyder dödsfall i huset.

III.

Julen.

Det snöade under hela veckan före jul, och dagarna ljusnade endast till gul skymning. Vattendrag och åkrar gömdes under samma hvita svepe, så att man icke längre kunde se skillnad på sjö och land. Vägarna lågo öfveryrda och otillgängliga, och nödhjälpen måste skickas till en sjuk backstusitterska på mon, rundt hvars koja drifvorna stigit öfver fönstret och dörren som vågor öfver ett sjunkande fartyg. Snön låg i fogarna mellan logväggarnas röda stockar, på gärdesgårdar och grenar, på fönsterbleck och tak, och posten uteblef. Först mot morgonen af själfva julnatten klarnade luften, och vinterhimlens julljus tindrade i ladugårdens små glasrutor, hvilka voro öfverdragna af gråaktiga hinner likt brustna ögon.

Då vaknade Kruskulla samt sträckte hufvudet in i Silfverstjärnas och Fagerlinas båsar för att se efter, om de också voro vakna, ty nu var stunden, när Solborgens väktare brukade komma. De närmade sig redan i fodergången med ett brinnande ljus, stannade vid hvart båsar och förvissade sig om att nytt och friskt strö blifvit lagdt under djuren. Sedan gingo de vidare genom ladugårdsdörren och öfver drivvorna till boningshusen. Hans Alienus, som låg vaken, hörde dem barfota trampa loftet och komma in i hans kammare. De gingo två och två i rad, och först kom den äldste gossen med sin lyra på ryggen och handen skyddande höjd framför ljuslågan. De eftersta lyfte skjortan vid fällen som ett förkläde och hade hela fångat fullt af de blå äpplena, som de plockat vid Solborgens mur och som aldrig föllo i en människas sköte utan att ett eller annat tilldrog sig, hvilket hon kallade en lycklig tillfällighet. De kastade äpplena på golvet, på de kvistiga tiljorna, som husets innehafvare mansålder efter mansålder nött med sin dans vid de muntra familjefesterna eller sin sömnlösa gång i bekymmerfulla stunder. Med handen knuten om ett af vecken i den äldste broderns skjorta stapplade vid sidan den yngste gossen, en bredbent, knubbig parfvel med små, out-

vecklade vinglappar på skuldrorna, och stirrade nyfiket, ty det var första gången han fick följa de andra på deras vandringar.

Då den äldste lyste på Hans Alienus och såg, att han var vaken, sade han hviskande:

— Jag känner igen dig. Var det icke du, som kom upp till Solborgen och ville bli gud? Hvilken julgåfva önskar du?

— Jo, — svarade Hans Alienus med händerna korsade under nacken, — jag önskar en människa, inför hvilken jag inte känner mig som främling.

— Den gåfvan skänker jag dig.

Gossen tog ett af äpplena och lade på täcket samt öppnade just munnen för att säga ännu något mer, men i detsamma började klockorna ringa till otta. Med hakan belyst af sitt ljus gaf han sina kamrater ett tecken, och alla vände sig genast om samt gingo åter bort öfver loftet. Hans Alienus hörde, hur det yngsta barnet snafvade i trappan och började gråta.

Klockorna ringde med tunga slag, och allt emellanåt upplystes gafvelfönstret af en eldglimt, som mellan de rimmade träden bröt sig fram från de raskt förbiilande slädarnas sprakande bloss.

Hans Alienus hörde att hela huset redan morgnat sig, att dörrar öppnades och tofflor trampade,

och han steg upp och klädde sig. Då han kom ned i undervåningen, som luktade lutfisk och glögg, voro redan ljusen tända i kronorna, och i fönstren, från hvilka man varsamt dragit undan gardinerna, brunno ljuslister innanför de immigt mörka rutorna.

Fadern stod redan vid den tidiga timmen i sin grå nattrock på tröskeln mellan sin kammare och det gula rummet.

— Jag har icke kunnat sofva i natt, — sade han. — Om vi skulle spela schack!

Så satte sig fader och son framför hvarann i julmorgonens hednaärfda högtidsstund och flyttade de i en indisk svarfstol formade benpjeserna på det rutade brädet. Tornen buros af elefanter, rytare med kroksvärd gränslade grinande på hästarna, och konungen med sitt skäggiga bramanansikte hade turbanen omvirad med pärlslingor.

Hvarken fader eller son yttrade något, som icke uteslutande syftade på spelet, men de gjorde brådskande öfverlagda drag och stötte ofta kull den pjes de skulle röra. De tappade och vunno växelvis utan att vidare beakta det, ifriga att dölja sin ömsesidiga rörelse och nedtysta alla de tusen minnen och tankar, som i detta ögonblick fuktade deras ögon och kom deras stämma att rossla, då

de skulle schacka eller varna en blottställd drottning. Det var som hade hvart föremål i huset, äfven det obetydligaste, nu berättat sin saga, farfaderns länstol, det gula rummets pickande ur, de nyblankade dörrvredena, hvilka länge sedan hänsofne anförvanter rört med sina händer, då de gingo i sina sysslor, då de stego in till den halfskumma brudkammaren, då de brutna och gamla sista aftonen inträdde i sitt sofrum till sin väntande sotsäng. De båda schackspelarne böjde sig djupt framåt, skuggade öfver ögonen med handen och flyttade ljusen så långt som möjligt åt sidan. Två gånger reste sig sonen häftigt och gick bort till det ena fönsterbordet för att dricka.

Efter en lång stunds tystnad fortsatte klockorna åter att fylla morgonen med sin klang, som hade hela den snöhöljda bygden begynt sjunga. Dagningen tindrade i fönsterrutornas frostblommor, och ute på gården flaxade redan sparfvarna kring den utsatta kärfven, men både fader och son tycktes blinda för allt omkring dem och endast upptagna af sitt spel.

— Olsson, — sade fadern, — du kan gärna duka frukosten för oss båda här inne i mitt rum . . . här på bordet bredvid oss, så behöfva vi inte afbryta vårt parti.

Olsson, som hade julat grundligt och var tung i ögonen, dukade upp te och ägg på ett litet bord bredvid de spelande, så att de kunde äta mellan dragen. Men de förtärde icke mycket, och Hans Alienus erfor en kväljande förnimmelse hvar gång han förde skeden till munnen. Han hade aldrig så skärande klart som just nu fattat hela vidden af den bittra enslighet, i hvilken fadern framlevat sina år, och hos honom upplågade ej blott medkänsla, utan den största hängifvenhet för denne lefnadströtte gubbe, som satt framför honom med sitt sjäfullt vackra hufvud och som var hans dagars upphof, men med hvilken han aldrig utbytt ett varmt ord. Nu voro barnets dagar länge sedan förflutna, och båda voro de nu män, som fått sina djupa fåror kring munnen, om båda också fortfarande höllo sig lika raka. Allt det myckna, som hindrande legat mellan dem, antog efter hand mer och mer utseende af barnsliga småaktigheter. Han kom till den slutsatsen, att de på äkta mänskligt vis för ro skull åsamkat sig ett lidande, men han fick lust att ännu en gång söka öfverlista det äkta mänskliga.

Fram på förmiddagen slutade de att spela, emedan båda två kände med sig, att de genom att enträget fortsätta längre endast ytterligare

skulle förråda sig inför hvarann och afslöja sin inre oro.

Emellertid spisade de äfven middag på två man hand inne i faderns kammare, och därefter upprepades detta äfven de följande dagarna. Slutligen intog Hans Alienus alla måltider i enrum med fadern, och det föreföll som hade ingen af dem varit riktigt till freds, då icke den andre var närvarande. Det vardt småningom farbror Didrik, som blef husets enstöring och som allena med sitt tapisseri och sin nyckelkorg fick valla kring i de många, stora och tomma rummen.

Kittningen hade nu torkat på pallen, och det gällde att åter slipa skifvan med pimpsten, men därefter måste den dränkas med olja, som tillreddes på ett särskildt sakkunnigt vis. Och det var ej nog med detta, utan oljningen måste förnyas och väl uppsugas af träet, innan de kunde tänka på att anbringa grundfärgen. Äfven den skulle de förfärdiga själfva, och allt detta gaf dem daglig syssel-sättning långt in på nyåret. Sedan kom ändå därtill att slipa grundmålningen och pålägga själfva täckfärgen, som i sin tur måste slipas goda tre gånger — och likafullt var arbetet långt ifrån afslutadt, ty nu skulle först lackerfernissan anläggas, slipas och poleras.

Under arbetet med allt detta berättade sonen om sin vandring genom Hades, om sitt giftermål med Abu-Rasaks tre döttrar och sitt besök hos den upplyste Pontius Pilatus. Alla dessa människor hade ingripit djupare i hans lif än någon af de nulefvande, med hvilka han tvistat en timme eller ett år — och sedan glömt. Han hade hört tonfallet i skuggornas röst, sett skiftningen i deras ögon, känt deras hand i sin.

Slutligen berättade han om bilden på vaxtaflan, och sedan han en gång kommit så långt, hade fader och son ej längre någon tid för pallen. De togo ned böcker från hyllorna, disputerade och förklarade. Under många veckor låg för dem hela lifvet utomkring dödt. De förtärde maten, som blef framsatt, och öppnade ibland fönstren för att få luft, men hela deras tillvaro gick upp i meningsbyten och förklaringar.

En dag var Hans Alienus fadern behjälplig att draga för gardinerna och inskrufva ett solmikroskop i fönsterluckorna. Fadern satt i länstolen, och från en springa föll genom mörkret en ljustrimma på hans hals och nattrockens grå ärm.

— Hvad i all världen är nu egentligen detta? — utbrast han med ens oförmodadt, som slagen af en plötslig förvåning. — Här sitter jag, och där

står du, och där står kakelugnen... Om jag åtminstone bara tillnärmelsevis kunde gissa en mening i det besynnerliga, som vi kalla att vara till! Och så komma vi liksom med olikfärgade lyktor och lysa med våra olika lynnen på det som är närmast omkring oss. Nå, det är till sist det enda vi kunna göra. Låt oss nu pröfva, om jag på dessa veckor lärt mig att känna igen skenet i din lykta. Jag vill söka att nyttja dina egna ord. Hm!

Hans Alienus trefvade i mörkret framför sig med handen och satte sig på en stol, som han hittade vid fönstret. Då fortfor fadern:

— Efterbildningar af Vatikanens marmorfångar borde uppställas i alla skolsalar. Sång, gymnastik, lek och uppläsandet af våra förnämsta skaldestycken betyda mer, då det gäller lifvets grundönskan, än kunskapen om atomers svängningar och ljudets hastighet. En Pontius Pilatus visste inte, att jorden är rund, och var likväl mindre barbar än Olsson, som äger den kunskapen. En lappflicka, som gått i skola, är lärd i jämförelse med en indisk danserska, men hon är mer barbar, ty skönhetssinnets utveckling är kulturmärket. Om en Sardanapal kunde fysik eller inte, var likgiltigt ända till löjlighet. Hvar saga om det som vi fått kärt ända från det erymantiska vildsvinet till jungfrun,

som går i ottesången, och allt, som öfver hufvud taget riktar inbillningen, ökar lifskraften. Inbillningen är personligheternas födelsestad. Hon är det förvaringshvalf, där den yttre verkligheten genom skärskådandets dörr inlyfter alla sina möjligheter och all den dunkelt fladdrande önskan, som byggt urtidens vidunder lika väl som Parthenon. Inför hennes stora men oroliga öga flämtar allt detta ungefär som fostret i sina utvecklingar gömmer en antydning om de kroppsliga ombildningar vi genomgått. Djupaste gåta af alla! Hur kan jag i min inbillning tydligt igenkänna redan döda människors röster och se minsta fåra i deras hud? Hur kan hon gifva dem en odödlighet, som icke döden kan? Hur förmår du möblera cellerna i din hjärna med de mattor och dynor, som länge sedan äro mull, och inreda dem till hus i redan begrafna städer? Hur kan din hjässa inifrån upplysas till en solhet himmel, under hvilken du ser landskap och myllrande härskaror?

Fadern tystnade ett ögonblick och drack i mörkret några klunkar vatten ur glaset, som stod bredvid honom på bordet. Därefter:

— Är det icke så du menar? Du är världsalltet i en resekoffert... Vår själfförbränning för att »gå upp i intelligens» är emellertid helsyster

till asketernas insomnande i kontemplation. Och rundt omkring i lifvet surrar den gamla anakoret-mässan: Surt, sa' räfven om rönnbären! Surt, sa' räfven om rönnbären! — Inte sant, det är så du tänker. Jag kan inte se dig nu i mörkret, men jag gissar att du väntar få höra mig med handen på mina herbarier och mikroskop motsäga dig i ett och annat. Jag kallar mig fritänkare, därför att min inbillning bygger utan den teologiska bilden, men någon fritänkare har aldrig funnits till. Alla tänka vi bundet. Lika säkert som jag vet, att det än en gång kommer dagar, då människan bygger templen åt sin önskan präktigare än järnvägsstationerna, lika visst får vår tölpaktiga materialism sina revisorer. Och du skall nu få höra, hur lika vi två se åtminstone i några stycken.

Han knackade med glasögonen i bordsskifvan och fortfor:

— Jag gjorde också för länge sedan en resa, men det var till en aflägsen klippa, som hette Spik- och hammareskäret. Det låg där borta vid svarfstoln, och mattan här var hafvet. Van sjöman som jag är, tog jag mig ditöfver i en liten stampande kosterbåt och lefde där i bortåt sju hundra år. Befolkningen på ön var alltigenom stilla och beskedlig, ty den bestod af bara praktiska

människor, som drejade sina svarfhjul och filade sina sågblad. De hade själen i fingrarna. Alla voro småväxta och axelbreda med lugna, kloka ögon, och vi blefvo goda vänner sedan jag gifvit dem receptet till min hartsfernissa och därför valts till kung. Nå, nu skall du få höra. Snart märkte jag, att vi kappades om att svarfva föremålen siriligast och bygga våra hus vackrast. Du skulle passat till präst på Spik- och hammareskåret. I en välformad människokropp, i min nattrocks tyg, i ett fönsters glasruta läste vi liksom du årtusens önskan, hvilken slutligen flyttat allt detta ur inbillningen till verkligheten, och vi hyste därför en nästan religiös vördnad för allt som var till. Du skulle ha sett den försiktighet och aktning, med hvilken vi handterade våra verktyg. Men fulheten i detta arbetarelif blef oss till sist en plåga. Jag hade redan märkt, att den af oss, hvilken hade det mest utbildade skönhetssinnet, knappast på hela ön kunde möta en springpojke eller liten barbent trulsa, som inte kallade honom pappa. Nu märkte jag, att han också särskildt förstod att hitta något, som han kallade idealer och som du skulle kalla skönhetssinnets djupaste kraf. Han proklamerade republiken. Nu var det ju ingen af oss kloka människor, som inte visste att det för

vår personliga lycka var likgiltigt, om vi hade en president eller en kung. Men det hjälpte inte. Republik måste vi ha, och jag blef afsatt. Den med skönhetssinnet hophakade rättfärdighetskänslan begärde det. Vidare uppfunno vi ett sätt att kemiskt tillverka alla behöfliga födoämnen. En mängd flaskor och bleckburkar med olika etiketter uppslogos före hvar middag, och när någon vid bordet talade om de råa tider, då man åt blodigt kött efter mördade djur, påstodo damerna att de mådde illa och hyssjade med handen. Äfven togo vi vara på värmen från åtskilliga solar och gaf ön en evig sommar, ty ett mildt klimat är skönhetens och därför också kulturens A och O. Slutligen förfärdigade vi så billiga hus af pappersmassa, att hvar och en hade sitt eget palats i romersk eller orientalisk stil. Mannen med idealerna kullkastade nu republiken och införde ett slags anarkistisk kommunism. Lagarna uppbrändes. Det kunde passa vildar och barn att förhöras inför ett skrank och straffas med att inlåsas i en skrubbe, men för kulturmanniskan fanns bara ett straff: blygseln och själfdomen. Lockades någon till en ärelös handling, dömde han sig själf till döden och försonade därigenom sitt minne med samtiden. Vi lärde oss åter respektera de romare, som träffade af olyckan

öppnat åder efter en högtidlig måltid. Tomma och dumma borgaresekel hade utpekadt detta som lätt-sinne, medan det i själfva verket visade förädladt skönhetssinne och en djup lifsåskådning med kärleksfull vördnad för lifvets solside. En sådan död var värdig människan. — Blotta ordet stat hade hos oss nu föråldrats. Om du hade kommit till ön, hade du blifvit det själfständiga kungariket Hans Alienus.

Fadern hostade småskrattande och tillade:

— Men just nu, när Spik- och hammaresekret nått sin blomstring, öfverfölls jag af människans vanliga hemlängtan till det, som hon nyss lämnat, och så riggade jag igen min kosterbåt och seglade öfver mattan tillbaka hit till länstoln. Men jag hade fått ungefär samma tankar om skönhetsdriftens betydelse som du — fast den ingenting förklarar heller den. Nå, det beror kanske på gemensamt arf, att vi se lika. Drag från gardinerna och tag ned det svarta skrinet, skall jag visa dig. Nej, det som står på hyllan under teleskopet.

Hans Alienus lyfte ned ett tämligen tungt skrin, klädt med rodnande svart läder och med hörnbeslag af mässing. Han ställde det på bordet bredvid fadern, som noga blåste dammet från locket, innan han öppnade det. En svag lukt af mögel

och instängd luft slog upp från de omknutna buntarna bref och handlingar, och en spindel räddade sig genom att fly öfver skrinkanten och fira sig ned till golfvet.

— Det här är våra familjepapper, — sade fadern och vecklade upp de sköra, i vecken mestadels redan sönderbrustna arken.

Fader och son satte sig nu att genomläsa bortgångna anförvantes uppteckningar och beskrifningar, och de tyckte sig se en lång kedjelänk, som genom tider af oräknade år band dem själfva samman med hafsvattnet och jordens mylla. Kedjans bortersta ringar voro djur, men de närmaste människor, som i sin röst, sitt ansikte och sin hållning hade likhet med dem själfva. Den sista ringen var Hans Alienus, som barnlös skulle återknyta kedjan vid myllan och hafsvattnet. Människorna skulle fortfarande i brådska röra sig genom gatorna och deras steg genljuda under kyrkgolfven, men ingen skulle sedan förmå att haka en enda länk till kedjan.

De antecknade berättelserna pekade dock ej längre tillbaka än in i medeltiden, då den först kände stamfadern befann sig i Granada samt bar en halfmåne i sin vapensköld till tecken att han deltagit i korstågen. Ett oroligt vandringslygne

lockade hans afkomlingar åter på ströftåg, och några pröfvade en tid i Nordtyskland det äfventyret att sitta i befäst borg och pusta ut vid sin remmare, medan tornväktarens lur ängsligt påminde om timmarnas flykt. Men snart slogs borgporten i stycken, och i puderperuker och hvita silkesstrumpor började de åter att gå och gå och nu mot ett ännu nordligare land. Icke heller här kunde de dock finna sig i ett lugnt hemlif med rikets lag på bokhyllan och dopattesten i byrålådan, utan många af dem fortsatte det fäderneärfda vandringslifvet, och liksom i behof af personlig frihet och ett yttre färgslöseri gingo de aldrig väster ut, utan motsols och mot tiden. De gingo till Österlandet, där de beklädde olika ämbeten, och några hvilade först ut i Indien.

— Det ligger en lust baklänges i allt detta, — sade fadern, — en böjelse för det förflutna, för spillrorna från den tid, då skönhetsdriften ännu låg bar och var knappen på enväldshärskarnes spira.

Flertalet bref voro dagtecknade Konstantinopel, Smyrna, Teheran. Det var som hade det grofva gråblå, i kanten gulnade papperet ännu bjudit till att öfverrösta mögellukten med en bevarad krydddoft från basarerna och trädgårdarna.

Då fadern:

— Nu, min käraste herr son, skall du också taga pennan där på bordet och låta den berätta ditt lif, så att om hundra år de ännu ofödda, hvilkas ansikten vi aldrig få se, hvilkas röster vi aldrig få höra och vid hvilkas skymningsbrasa ingen stol väntar på oss, dock kunna se ditt ansikte och höra din röst.

Hans Alienus nekade.

— Jag tror knappast jag skulle kunna det. Det bär mig mot att vara närgången mot mig själf. Jag skulle hellre skrifva en saga om något helt annat, men skrifva den så, att jag till sist trodde den vara min egen.

— Måhända. Oafsiktligt öppna vänbref äro de enda själfmålningar, som ha sanningsvärde. Hvarför skrefvo vi aldrig till hvarann, vi två? Vi skulle ha förstått hvarann.

I mer än en vecka voro fader och son upptagna af att stafva sig fram genom brefven. Allt emellanåt afbröto de läsningen och sågo hvarann i ögonen, öfverraskade af en nedskrifven tanke, som så helt syntes dem deras egen, att de undrade om de själfva och deras föräldrars föräldrar voro hvarandra så lika som tre återupprepade ljud från

samma sträng. De hittade till och med ordvändningar och talesätt, som de själfva brukade begagna. För hvar gång fadern med sin omutliga ordentlighet och sirlighet ordnade en genomforskad brefpacke, skakade han eftertänksamt på hufvudet.

På så sätt spunnos förenande trådar mellan de döda och deras afkomlingar och mellan fader och son, som blefvo mer och mer öppna och förtroliga. De uddiga sarkasmerna, som likt skriande måsar skurit luften, så snart ett oväder blåste upp, blefvo allt sällsyntare. Fadern liknade de orientalska ökenklostren, hvilka, befästa med grinande skottgluggar och barska murar, i sitt inre gömma fruktlunder med kvittrande fåglar. Svårigheten låg endast i att komma dit in, men Hans Alienus hade lugnt lyft af porten, sedan han sporrats därtill af andras påståenden, att något sådant skulle vara en omöjlighet.

När han ibland i den grönklara midvintern gick ut och vadade i snödrifvorna, kring hvilka skogen glittrade som ett sockerverk, kom den gamla ensamhetskänslan åter öfver honom, och han vände snart och gick hem. Farbror Didrik, som hade en flaska ricinolja för invärtes sjukdomar och en flaska kamfertsprit för yttre krämpor, stod vid hans

hemkomst vanligen i förstugan och medicinerade med några torparehustrur, som nedkallade guds välsignelse öfver ryttmästarn för hans lyckade kurer.

— Det var bra du kom, — sade nästan alltid farbrör Didrik. — *Han* har frågat efter dig flere gånger.

Så suto nu åter i det med alla möjliga föremål fyllda rummet fader och son, af hvilka den ene fordom anført babylonernas härskaror och den andre härskat öfver ett praktiskt stilla folk af svarfvare och snickare.

— Det är i alla fall hemtrefligt att sitta här inomhus, medan frosten smäller i knutarna, — framkastade Hans Alienus.

— Åja, — svarade fadern. — Det finns bara alldeles för många människor på jorden. Det skulle bara vara du och jag — och så kanske gubben Didrik, för han är i alla fall så hjärtans beskedlig.

De båda enstöringarne, fader och son, hvilka hela lifvet gått åtskilda utan att meddela sig med hvarann, hade som gamla förvandlats till två vänner, som funno det svårt att lämna hvarann en timme. Deras vänskap var en stilla sommarkväll,

IV.

Vingpennan.

Snart hade redan svalorna letat upp sina bon under takåsen, och grönaktigt som i kyrkfönster brann solljuset genom björkarnas löfverk och genom ormbunkarnas palmknippen, hvilka bugade öfver skäggiga rullblock. Djupt på mon, där kärret drog fram med sin marskog och sin gungfly, småpratade Kruskullas skälla och klang. Silkesvippa och Fagerlina, de båda mjölkhvita kvigorna, stodo till bogen i den sommarblanka vildsjön, hvilken ensamt besatt kraft att låta näckrosorna springa röda likt trollens lufvor och af hvars svarta skogsvin ingen drack som barn utan att längta tillbaka som man. Men stirrande öfver skogsbygdens vidder, sutto de grå fallen i hela sitt armod med sina hvassa stubbar, sina öfvergifna kolkojor, i hvilka ett skrämmande och misstrodt mörker låg vakt vid

den släckta härden. När barnen, som gått vilse med sina skäppor, förskräckta sprungo fästigen framåt, reste sig också fallen och gingo bakom tallarna förbi dem i rad. Först nere vid den stora insjön, som på afstånd öppnade sig med hafvets synrand, klädde de sig i hagmarker och lutade björkar och gärdesgårdar öfver vattnet, med ens rika och glädtiga som ett tåg af krokryggiga gråmunkar, hvilka kastat sin kåpa och förvandlats till lekande herdar och vallflickor.

Insjöns vatten låg så genomskinligt klart, att de slammiga hållarna syntes på många famnars djup, när de snipiga båtarna roddes till kyrkan, som stod på näset vid herrgården, röd och låg med solvisaren utanför ingången. När prästen trädde för altaret, såg han genom de vidöppna portarna gårdsplanens rosenbuskar, i hvilka humlor och bin surrade.

Så kom midsommarsvakan med sin ensamma stjärna, då de aflägsna hamrarnas dunk tystnade, då barn och gamla sutto i de löfhvälfda förstugudörrarna, då det var så ljust, att ännu vid midnatt den skrift kunde läsas, som stod inhuggen i solvisarens rundkant. En mattad glans af guld låg sval öfver tallarna och viken, och allt lif hvilade tigande på nattens bröst men med öppet öga.

Då hände en afton midt under skörden, när en mängd sammanrafsadt folk kallats till herräng och rättaren ritade skåror i logväggen för hvar hölastad skrinna, som slamrande rullade förbi, att uret i gula rummet slog åtta utan att någon ringde in. På gårdet fortsatte ännu flickorna att barfota och med kjortlar af samma ovisst brungrå färg som åkerns mylla räfsa hop de strån, som föllo till marken, under det att karlarne borrade sina blänkande gafflar i såtarna och lyfte höet på lassen. All den lilla skalkaktighet och munterhet, som under den långa vintern inelåsts i dessa människor, medan de gått på de långt åtskilda torpen, slapp nu ur fångelset och kryddade arbetet. De bytte glåpord och skrattade, och uppe i björkbacken stodo deras grepkorgar med en blå handnäsduk knuten öfver mjölkbuteljen och kakan, under hvilken en blek skifva skummjölksost stack i dagen.

— Vädret ser pålitligt ut, och de stackarne kunna ha nog för i dag, tycker jag, — sade fadern. — Bed Olsson gå och ringa.

— För en gång kan jag så gärna gå själf, — svarade Hans Alienus och gick därmed till rättarebyggningen, vid hvars röda gafvel och halft dold af sötbärsträden vällingsklockan hängde mellan sina höga stolpar. Just som han närmade sig märkte

han till sin förvåning skuggor, som rörde sig öfver buskarna på väggen, och i detsamma började klockan ringa. När han kom fram, fann han, att det var Solborgens väktare, gossarne från julnatten, som trängdes om att draga i repet, och den yngste parveln, hvilken icke räckte upp, och som fortfarande hade små outvecklade vinglappar på skulderna, stod bredbent och missbelåten med framskjuten underläpp.

— God afton, småttingar, — sade Hans Alienus nickande. — Jag känner nog igen er och undrar inte på, att ni vakta öfver hvilan. Men om jag nu gång efter annan kommer och berättar att jag råkat er, skall till sist ingen tro mig, om ni inte kunna gifva mig något, som jag kan visa och säga: det här har jag fått af Solborgens väktare.

Då ryckte den äldste gossen, medan de andra ringde i vällingsklockan, en fjäder ur sin högra vinge och gaf honom den.

— Tack, — sade han och klappade gossens hufvud samt gick åter upp till rummen, granskande vingpennan, som var helt och hållet hvit, men hade små silfverglänsande prickar på fanet, så att den påminde om en grann insektsvinge. Han visade den för fadern och farbror Didrik, och för att folket och alla, som kommo på besök, skulle kunna

se den utan att skada den, lade de vingpennan i en genomskinlig glasask, hvilken blef ställd på spegelbordet i gula rummet.

Sommarluftens tunga kvalm hade emellertid mattande förtärt faderns sista krafter. Hans lifs urvisare närmade sig sin sista timme. Det var ingen hemlighet, att han i de långa nätternas sömnlöshet led de största plågor, men själf talade han aldrig därom. Det var tvärt om som hade hans bröst blifvit högre, hans hållning rakare, hans ansikte lifvadt af en orubbligare viljekraft än någonsin. Han lutade hufvudet bakåt, och de förstorade ögonen hade en klar glans. Blott en gång, då Hans Alienus oförmodadt trädde in i kammaren, fann han honom knäböjd framför länstolen med knäppta händer och skakad af våldsamt gråt. Men han reste sig genast, vänd mot fönstret och ytttrade med kväfd stämma:

— Det är ingenting . . . Den här värmen . . . Våra förfäder ansågo sig vid min ålder ha vissa plikter, och jag tror mer på deras omdöme i den punkten än till exempel på bror Didriks. Hvad tror du?

Hans Alienus bleknade ända till hårfästet och teg.

— Du blir ensam, när jag går bort, — fortfor

fadern, — men ej mer ensam än innan vi råkades. Jag håller det för illa, att vi inte möttes förr, ty jag tror, att vi två skulle passat att följas åt genom ett långt lif. Nu är det för sent.

En stund satt han tyst och sade därefter:

— Dagarna, som ofta kommit så tungfotadt med stenar i påsen, gå nu allt för fort. Och ändå är för oss intet mer öfrigt än att som två gamla sitta och förklara. Nåja, efter så är, låt oss då också drifva sökandet till sin spets och äfven ransaka det som angår döden. Om jag kan förnimma och på något sätt gifva mig tillkänna för dig, skall jag göra det på tionde årsdagen efter min död. Det löftet gifver jag. Du skall just vid det klockslag, då jag dog, ensam uppehålla dig här i rummet. Länstolen skall stå som den nu står och du skall återkalla mig för ditt minne så som du nu ser mig. Låt oss taga hvarann i hand på att hålla det löftet.

De skakade hand, och Hans Alienus såg på honom länge.

Han satte sig ned i länstolen med de afmagerade men ännu starka händerna på sidokarmarna och lutade hufvudet mot ryggstödet samt stirrade vemodigt öfver trädgårdens gröna hvalf. Hans Alienus tog plats på stolen bredvid och hans grå-

sprängda hår gaf alltjämt ett drag af för tidig ålderdom åt hans brunfärgade ansikte. Så förblefvo de sittande, de båda vännerna, de båda gamle, som redan tillryggalagt lifvet och plockat frukterna, men icke sett hvarann, icke räckt hvarann sin hand, när ensamheten föll öfver dem.

Det öppna fönstret ryckte i sina hakar, sommarens tunga doft af blommor och spirande gröda fyllde kammaren, och allt emellanåt flög en surrande humla eller stor fluga in mellan gardinerna, jagade utefter väggar och möbler, stötte hufvudet mot taket och föll på mattan för att efter några ögonblick begynna samma halsbrytande luftsegling.

— Ack, — utbrast fadern efter en lång stunds tystnad, — min största svaghet är min förkärlek för allt det här omkring mig, för svarfstolen och äggsamlingen där borta och mina böcker. Hvar gång jag får se pennan på skrifbordet vaknar all min gamla lust att göra anteckningar och skrifva. Vill du göra mig den tjänsten att taga undan den, så jag slipper att se den. Ja, jag menar det verkligen på allvar. Tag och lägg den i skrifbordslådan och stoppa nyckeln på dig.

Hans Alienus uppfyllde hans önskan. Men när han sedan blef allena om aftonen, och natten kom med sina stryppande händer, brann framför

honom hvart af faderns ord i hemsk klarhet. Han sjönk icke hop med bultande tinningar och förlamad hjärna. Han erfor tvärt om nu som i alla stunder af kval och ytterlig oro ett sprittande handlingsbegär, en känsla af öfvermodig, krigslustig hälsa till kropp och själ. Han liksom återfick sin ungdoms spänstighet, och hans tankar hade aldrig i ögonblick af lycka och glädje jagat rundt i en sådan spelande upphetsning som nu. De förenade sig till rimmade verser, som ena stunden med trotsets njutning gycklande drogo en narrkåpa öfver livvets alla skuggsidor, och den andra med en snyftnings lättnad andades ut i dof klagan. Men hvad skulle han göra! Skulle han inblanda sig i sin faders handlingar, han, som under de sista månaderna åter utan tvekan erkänt hans öfverhöghet? Skulle han grumla vänskapen med beskedliga förmaningar, som helt kort blefve skjutna åt sidan? Eller skulle han smyga omkring som en spion, så att folket kunde få säga: Där kommer Hans Alienus, den förträfflige sonen, den ömhjärtade Hans Alienus, som vakar öfver sin återvunne fader? Han hade klar visshet om, att det enda han hade att göra var att ingenting göra.

Men han spratt upp vid hvart prassel i huset, där väggsmeden hamrade i den murkna furuväggen

och rättorna tassade under de hängande seldonen på loftet. Han tryckte långa stunder örat till springan mellan golftiljorna, och hans hörsel vakade äfven medan han sof.

Ibland steg han upp och gick ut i det fria, för att söka lugn i nattsvalkan. Med brådskande steg följde han på måfå mons svarta slagg-grusade vägar, men ångrande hvar stund, som han under dessa dygn förspillde utom sitt fadershus, samlade han endast nya glöd på sin oro, och med samma brådskande gång skymtade han snart åter förbi mellan trädgårdens äppelkvistar och steg varsamt på nytt in öfver tröskeln för att vänta och lyssna.

En eftermiddag satt fadern efter vana vid det öppna fönstret.

— Gif mig ett glas vatten, — sade han.

I rummet stodo två tegelkannor med isblandadt vatten från två olika källor, ty både fader och son voro stora kännare af källvatten. Men då Hans Alienus fattade den ena kannan, fann han att Olsson glömt ställa in några glas.

Han gick ut i salen. På linneskåpet, bakom hvars tunga dörrar dukar och servetter lågo på de med krusadt papper kantade hyllorna, stodo fotshöga gula glas och kullriga välkommor af silfver i en lång rad. Där såg han äfven kyrkkalken

af tenn, med hvilken han lekt som barn, och på hvardera sidan om denna stodo två silfverbägare, som han själf fått i faddergåfva. De buro hans eget namn, och i yngre dagar hade han ofta drömt om, att en gång vid manlig ålder få fylla dem för att hälsa gårdens gäster.

I stället att taga några glas, lyfte han de båda fadderbägarna från skåpkanten, och sedan han aftorkat dammet, bar han dem på en bricka in i faderns kammare.

När han hällde upp vattnet, darrade han dock på handen, så att droppar föllo på den blårutiga bomullsduken.

Fadern nickade med ett halft ironiskt leende, då han såg fadderbägarna, samt fattade den ena.

Med den lediga handens pekfinger och långfinger på fönsterbrädet betraktade han tyst hur det mörknade öfver sjön. Därefter klingade han med sonen, och båda drucko vattnet i botten.

— Aldrig har en afton förefallit mig så vacker som denna, — sade han. — Den är en sådan stund, som man icke bör öfverlefva. Jag har i långa år suttit innelåst bland mina böcker och svarfjärn. Det har varit som om lakan hängt för fönstren och hindrat mig att se ut, men just nu rullas de upp. Just nu ser jag klart allt det, som är sak-

nad värdt. Jag tänker särskildt på min båt. — Sätt dig här bredvid och låt mig höra om dina dagar hos hvitbröderna.

Han satte sig hög och vördnadsbjudande i länstolen, men Hans Alienus förblef stående inför konungen öfver sjuttio lefnadsår.

Då berättade sjuttioåringen om sin ungdom. Liksom vid kyrkbrand klockorna hörts klämta ännu sedan taket störtat och ringarne flytt, så fortfor ännu i hans sista natt kärleken till lifvet att ringa samman de många minnena. Han beskref personer, som ej längre funnos, och tilldragelser, som ingen annan längre kom ihåg och som ingen röst så länge världen stod ännu en gång skulle draga ur den förgätenhet, hvilken efter hand växer upp öfver allt och alla. I timmar satt han talande, medan det skymde. Men snart blefvo orden kallare och mer döda. Han begynte skärskåda och förklara hvarför det skett så eller så och hvarför den eller den människan handlat så. Slutligen glömde han allt annat för att utreda sina förklaringar öfver hvad lifvet var.

Hans Alienus stötte med fadderbägaren mot glaskannan, men han hörde det icke. Han talade icke längre som fader utan som en lärd, hvilken en sista gång öfverblickar sina kunskaper, sitt ve-

tande. Det hade blifvit honom kärast. Minnena från hans lif voro endast bevis och sannolikheter i den långa kedjan af »hvarför» och »huru».

Morkullstrecket drog öfver skogsbrynet och hässjorna på ängen stodo i dimma. Det var ej längre lika skugglost ljusst som i midsommarsvakan och dock icke heller natt, endast en dag som blundade. Men fadern hade ej längre syn för det som var omkring honom. Han var en förklarare, som med handen öfver slutna ögon steg allt djupare in bland sina tankar och frågor för att med saknad säga dem farväl och noga pröfva och väga den behållning de skänkt honom.

Hans Alienus ville afbryta honom och rasslade afsiktligt och störande med gardinens mässingskedja, men fadern lade icke märke därtill. Hans Alienus kände sin panna fuktig. Var det så de sista gången skulle samtala, förklarande och prövande, nu då allt det, som de nekat hvarann under år som gått, alla de känslor, som burits gömda under ett helt lif, tiggde omedelbara ord!

Han förblef stående framför länstolen. Samtiden har lagt oss under sin häl, tänkte han.

Han afbröt icke längre fadern med några invändningar och sökte ej mer locka honom ur den ring af kunskapernas ängsligt fladdrande lyktgubbar,

hvilken höll honom fången så långt borta från det rum, där han satt hos sin son. Men utan att längre veta hvad han gjorde, tog Hans Alienus slutligen ett steg framåt och lade handen på stolsryggens kant.

Då lyfte fadern hufvudet, och åter såg han för ett ögonblick det insomnade landet utanför fönstret. Han såg i halfmörkret sonen framför sig och såg honom icke längre som förklarare utan som fader, och han förstod hans mening. Han såg alla de grå år resa sig mellan dem, under hvilka han ensam suttit hemma i sitt vetandes sällskap, och hans hufvud föll sakta åt den sida, där sonens hand ännu låg kvar öfver ryggstödet.

På körvägen i ängens dimma bullrade ett åkdon, och en klar, men svag och spröd kvinnoröst sjöng en sång. Den hördes allt längre och längre bort och tvärtystnade slutligen bakom berget.

— God natt! — sade fadern, och hans räcka hand hvilade länge i hans ende sons.

När han blef allena, reste han sig och gick till sitt bord samt letade pennan. Han fann henne icke och mindes, att sonen på hans egen befallning gömt henne bakom lås. Villrådig såg han sig kring i halfskymningen, och genom gula rummets öppna dörr riktades ögat på glasasken, som

inneslöt den fjäder, hvilken ängeln ryckt ur sin vinge.

Han gick öfver den gråmålade tröskeln, hvilken han under sitt ensliga lif urhållat med sina steg, samt öppnade glasasken och skar och klöf vingpennan med sin knif.

När han nu hade gjort detta och återvändt till sitt bord, doppade han udden i bläckhornet och skref på ett papper det enda, det arma, det rika ordet: »Tack».

Sedan gaf han sig döden, och Hans Alienus tog arf efter den hänsotne.

V.

Ensamheten.

När Hans Alienus hade bränt sin faders lik, breddes ensligheten åter omkring honom med sin saknad och sin storhet. Ensam gick han till bords utan gäster och fränder, ty äfven farbror Didrik flyttade nu från gården och satte sig för sina återstående år till ro i en småstad.

Uret i gula rummet slog timmarna som förr, och år gingo. Hans Alienus böjdes redan under deras tyngd och förmådde ej längre följa sin gamla lust till ströftåg, utan måste sitta hemma och rörde snart endast sin fot med vedermöda. Hans spänstighet aftog med hans insomnade önskningar, och ur skogsbygdens armod kom tungsintheten honom till mötes för att drifva i mognad det mjältsjukans frö, som han ärft med sitt fäderne-

blod och som han uppbjudit hela sitt lif att rensa bort. Men ännu gaf han sig icke fången.

— Sardanapal skall afundas min vadmal, — sade han. — Likt Epikuros skall jag täfla med Zevs i lycksalighet, om jag också endast har kornbröd och vatten. Förmår jag icke följa lifvets önskan, kan jag i nödfall öfverkorsa den.

Om hans sätt att sköta sitt landtbruk hviskades underliga saker, när torpargubbarne i styfva förskinn sutto språkande i fällbänken om lördagsaftnarna, under det att hustrurnas spinnrock och nystfot surrade framme vid lampan.

— Hvar skola vi släppa oxarna? — hade han blifvit frågad.

En stund hade han stått stirrande som i tankar på något annat. Så hade han plötsligt slagit upp ögonen och sagt:

— Släpp oxarna i rågen.

Han lät rifva alla gärdesgårdar och nedlägga allt jordbruk samt förvandlade åkrarna till betesmarker. Han ville att allt tyngre arbete skulle hvila eller åtminstone inskränkas till det minsta möjliga. Ladugårdsbesättningen nedslaktades, och i stället uppföddes svin och får, hvilka till och med betade själfva gårdsplanen. — Jag har lärt min

landtskötsel af den gamle Abu-Rasak i Babylon,
— sade han.

Manbyggnaden med sitt sadelbrutna och mörk-
nande tegeltak förföll mer och mer, ty Hans
Alienus lät endast afstänga några få rum för sin
egen räkning. De andra stodo tomma med Brustna
tapeter, och gipsflagorna hängde i takets spindel-
väf. Faderns kammare begagnades som ett slags
kornbod. Getingarna murade där sina bon innan-
för fönstrens fastspikade brädluckor. Ofvanpå i
gafvelrummet förvarades hö, och från springorna
mellan de buktande takplankorna föll en morgon
en snok i drängens sädesbinge.

Hans Alienus blef en innesittare som sällan
talade med någon. Alla faderns böcker samlade
han omkring sig, och de drogo honom vidare in i
förklarandets virrande ordvärld. Hans inbillning
sloknade med åren, och där denna fordom väg-
ledt honom och uppletat bevis från alla sidor mot
invändningarna utifrån, stridde nu endast ihåliga
skäl och motskäl om hans sista dagar. — Jag såg
klarare, då jag var ung. — sade han. — Stund-
vis flämtade dock inbillningens ljus ännu i pipan,
men den dager hon kastade, kom allt omkring
honom att synas kallt och främmande.

En sommardag besteg han dock predikstolen

och talade öfver språket: Sörjen icke för morgondagen.

Tennkronan framför honom var lindad med prästkragar, körsbärsträden knackade på rutorna, och öfver dörrarna hängde vapen, målade af en landtlig pensel på träsköldar och med barnsligt tecknade lejon och gripar.

I början talade han lugnt och öfverlagdt, men då han vardt het, blefvo orden allt mer utländska, meningarna allt svårare att fatta. Han hade så länge sällskapat med erinringar och böcker, att han icke längre kunde göra sig förstådd af en flock okunniga naturbarn. Han märkte det, och harmset tvärtystnade han midt i ett latinskt tänkespråk samt gick från predikstolen.

När åhörarna voro på hemvägen, hade de icke förstått annat än att han talat om »hednaguden Jupetter».

Emellertid kom nu den tionde årsdagen efter faderns död. Han hade dött klockan half tre på natten, och hela kvällen, medan det mörknade, satt Hans Alienus med käppen i knät, väntande bredvid uret i gula rummet.

Han hade låtit lyfta in länstolen i den kammare, som fordom bebotts af fadern, och ställa

den på sin gamla plats vid det öppna fönstret, från hvilket brädluckorna blifvit borttagna för natten.

Då klockan slog tu i gula rummet, steg han upp. Han blef kall utefter ryggen och öfver tinningarna, men behärskade sig genast, ty i grunden önskade han ju intet hellre än att återse den döde, om också endast för ett ögonblick i en synvillia. Hemskheten försvann, och han gick tillbaka in i sitt rum samt framtog en nystruken och hopviken näsduk, som han stack in mellan knapparna i bröstet, ty han var upprörd och fruktade, att när som helst brista i gråt. Medan han gick, hördes genom hela det sofvande huset kappens stötar i golvet.

Efter en stund kom han åter in i gula rummet samt öppnade dörren till faderns forna kammare och gick dit ut. I ena hörnet stodo några fyllda säckar, på väggen hängde rep och grimskäft, och golvet var delvis täckt med gräsfrö, men i halfskymningen såg han tydligt den välbekanta länstolen vid fönstret. Några minuter stod han stilla vid dörren, och hans ögon, som voro försvagade, vande sig först långsamt vid halfmörkret, så att han kunde se föremålen omkring sig och vägleda sig. Långsamt och varligt flyttade han kappen ett stycke framför sig vid hvar steg och gick

till länstolen. Humlen klängde med sina blad kring järntrådar utanför fönstret, viken låg stilla och ljus mellan sina skogsstränder, och de blå blommorna på gårdens rabatt stodo slutna. Endast några nattglappor flögo emellanåt snabbt och ljudlöst förbi under sin jakt efter insekter samt slog ibland ned på den hvita sanden. Tystnaden var så fullständig, att han hörde prasslet af hvart fallande löf och pickandet af uret inne i gula rummet.

Nu slog klockan half tre.

Han stod midt framför länstolen samt blundade och återkallade i sin inbillning den länge sedan förflutna stund, då fadern, sittande vid fönstret, uppmanade honom att noga inprägla hvart hans drag i sitt minne. Han såg honom också tydligt i sitt minne, men då han öppnade ögonen, var länstolen lika tom som nyss — och hela natten lika tom.

Han lade noga märke till hvar skugga i rummet och kände icke längre någon sinnesrörelse. Han var endast nyfiken, endast en iakttagare sysselsatt med ett ovanligt och intressant experiment. Han beväpnade sig redan på förhand med afslöjande förklaringar, om han verkligen skulle råka ut för någon synvilla, och detta roade honom så mycket, att han själf bjöd till att vilse-

leda sin syn. Hur lätt skulle icke en okunnig människa kunnat taga den ljusa strimman i vrån för ett spöke! Småskrattande började han tyst förklara, hur den uppkommit genom dubbla reflexer och hur ljuset gått i vinklar.

— Jag anade nog hur det skulle sluta! — utbrast han halfhögt och vände sig lugnt mot dörren.

Men då han hörde sin egen röst i det vida, tomma rummet, vaknade han, nära nog förskräckt ur sina förklaringar. Han kom ihåg den hopvikna näsduken, som han stuckit mellan knapparna vid bröstet, och han förstod, att hans sinnesrörelse nyss till en del varit förklararens nyfikenhet och att han, om han verkligen hade fått sett något, icke skulle ha öfverväldigats af sina känslor, utan skärskådande gripit fatt i synen, som i ett vetenskapligt preparat. — Så långt har jag kommit i vetenskapligt dilettanteri, — tänkte han, — att till och med min vördade döde far icke är annat för mig än ett preparat, som jag vill undersöka och förklara! Hvarför skulle jag längre bo kvar här, där minnena dagligen vädja till min inbillning och störa mig i mitt förklarande! Jag hör ej längre hit.

Skakad af en vrede, som blef dubbelt maktlös, därför att den gick ut öfver honom själf, knycklade han hop näsduken och gick ur rummet

så fort som hans käpp och hans brutna kroppskrafter tilläto.

Han tände ett ljus och svepte om sig sin nattrock. Ur lårar och skåp lyfte han alla faderns böcker, afhandlingar och herbarier samt lade dem i kakelugnen och satte eld på dem. Men en kakelugn rymde på långt när ej alla. Därför gick han med nya fång från rum till rum, ända till dess en hvinande brasa flammade i hvar kakelugn. Till och med i faderns öfvergifna kammare tände han en brasa.

— De förklarande luntorna togo min far, — tänkte han. — De vilja också taga mig. Men i min inbillning kan jag ännu höra Hades' döttrar dansa under golfvet och ropa sitt: Vår är du! — Jag kan igenkänna Abu-Rasaks muntra stämman, klappandet af de hellenska herdarnes stafvar och den stilla sången af de stränga mör, hvilka med sina notrullar stodo bredvid mig i natten på hafvet. Men rösterna bli allt fler och fler. De äro ej längre några fås utan hundras. Jag hör de babylonska kvinnornas sträfva skramlor och pinglandet af de små bjällrorra på deras hårflätor och kläder. Jag eldar mitt hus för att mottaga så uppburna främlingar, och under golfvet ropa de mig allt högre, när de urskilja sprakandet af de

brinnande luntorna, på hvilkas blad så många förklaringar kolna.

Då han hade fyllt alla kakelugnarna, bar han sitt sista fång ut i köket och tömde det i spisen. Tjänarna sofvo i flygeln, och han var ostörd och allena. När lågorna slog upp, blänkte på väggen den långa raden af kopparkastruller och den kupiga syltkitteln lika muntert som i forna år, och inne i skänkrummet, bakom dörrens till hälften kritade ruta, glänste skålarna och glasen under tidningarna. Pressade örter brunno med klart ljus, gnistorna dansade upp genom skorstenen som om spisen hade upphettats för ett gille, och bland eldflingorna tumlade svartnadt papper, på hvilket enstaka bokstäfver ännu glödde. Skenet upplyste de fuktigt kalla rummen och husets alla fönster, så att det syntes långt i natten mellan trädgårdens grenar, och många trodde med förvåning att gäster ankommit och att en högtid åter firades i det hus, som så länge stått dödt.

De trodde rätt, ty de sågo skenet från det första och det sista gästabad, som Hans Alienus gaf på sin faders gård.

Efter den natten var han fredlös. Han gick och gick fram och åter genom rummen liksom han

gjort i sin ungdom, men långsammare och likväl oroligare.

De doriska träkolonnerna utanför porten hade han låtit uppmåla och flyttat midt på gårdsplanen. Han hade lagt ett rundt tak öfver dem, så att det hela liknade ett tempel. Här dansades vid dragklaver hvar lördagsafton, och ett sådant filande och stampande som nu hade där icke varit i bygden på två mansåldrar. Under lördagsaftnarna blef han åter som fordom, ehuru han redan hade rörts af slag, så att hälften af hans kropp dött medan ännu den andra hälften lefde. Håret hade nu blifvit hvitt midt öfver pannan och skägget ännu längre, men när han stod där med sin seniga hals och rakare än eljes, såg han ut som skulle han ännu med en arm kunnat lyfta en karl från marken. Hans grå vadmalsrock var skuren som en nattrock och knuten om lifvet med en snodd, halmhatten bar han sällan utan var nästan alltid barhufvad samt slog med sin lediga hand ifrigt takt till dansen. Han inbillade sig, att han icke hörde klampandet af de grofva och otympliga skorna, att han icke såg den afskräckande fulheten på de missbildade ansiktena. Han anordnade kroppsöfningar och lekar och inbillade sig, att han icke lade märke till den rödbrusige bevä-

ringen, hjälten, som skulle dö för sitt land, men som med knäckt mösskärm och svart på läpparna i smyg bjöd bränvin bakom hans rygg. Han låtsades icke heller se att en gosse, som hade plåsterlapp på örat och nedhasade blå strumpor, gjorde narr af hans långa hår och skägg.

Efter dansen smögo drängpojkarne vanligen in i trädgården och stulo frukt, och sådant roade Hans Alienus, men senare på natten hörde han skrål och liderliga visor från vägarna, och i två fall af tre slutade aftonen med slagsmål.

De nya ordningarna framkallade i hemlighet också snart missnöje. Dansupptågen väckte ond blod, och en skräddare, som börjat hålla bönemöten i sitt torp, kallade dansaftnarna ett djäfvulens tidsfördrif. Slutligen höjdes ett allmänt klagomål öfver brist på — arbete.

Mat hade nog alla, men skräddaren önskade skönare tapeter i stugan och en skönare möbel än den brunstrukna gamla fällbänken. Kvinnorna önskade skönare kaffekoppar och schalar, och drängarne önskade skönare urkedjor samt nickelklockor och giftermål med de skönaste af de fula flickorna. Hellre än att försaka detta ville de arbeta, och de visste icke som Hans Alienus, att när de förskaffat sig, hvad de ville, skulle de en-

dast önska vidare ända fram mot pelargången och ännu längre, beständigt drifna af sin inbillning. Därför att de icke visste detta, kunde de icke heller som han resignera i nödens stund och skämtande med naturen begära intet.

Men också detta roade den gamle att åse, ty livets eviga förnyelse kunde aldrig trötta hans öga.

Under arbetsbristen skuldsatte sig emellertid den ene torparen, den andre förföll till religionsgrubbleri och den tredje till dryckenskap. När Hans Alienus talade med dem, gräto de och gånvo löften, men en vecka senare voro de åter som förr.

— Det är rätt, att ni söka förverkliga er önskan, — sade han. — Men hvad är det då egentligen ni önska? I staden se ni i bodfönstren en mängd afskyvärdt fula soffor och klädespersedlar, som locka er, därför att ert skönhetssinne är missbildadt. Den gamle Abu-Rasaks enkla koja med sin vackert rundade vattenkruka och sina få andra husgerådskärl besatt ett helt annat behag än era stugor, fast ni redan äga mer än han. Den förnöjde väfvaren och hans döttrar behöfde ej heller blygas för sina egna kroppar och därför skyla dem med onödiga tygstycken och grannlåter. Också behöfde han och hans kvinnor därför icke arbeta

mer, än att arbetet blef dem ett hälsosamt och gladt tidsfördrif. Tag honom till lärare.

Sådana ord förstodo ju ingen, och snart lät Hans Alienus inställa dansen på lördagsaftnarna. Olsson, hvars smidiga bugning aldrig riktigt vunnit hans hjärta, fick flytta, och det stilla huset, som i forna år så ofta fyllts af dans och stoj, hörde under de långa kvällarna endast stötarna af en sömnlös gubbes käpp. Ljus lyste icke längre mer än i ett enda fönster, och i de många grönt oljemålade kakelugnarna sprakade inga hemtrefliga brasor. Stolarna stodo tomma, och på bänkarna i förstugan lade inga bullrande gäster sina pälsar och skinnmössor. Dörrarna mellan de olika rummen voro låsta och nycklarna hängda på dörrtränas spikar. Linneskåpen stodo halföppna för att icke dukarna skulle mögla, glasen på skänkhyllorna öfvertäckta med ark af tidningen Kaptan Puff, hvilka hittats i en lår på loftet. Den ofantliga syltkitteln af koppar puttrade ej på spisen, och hackadt granris ströddes ej öfver golfven. Gardinerna med sina stugor och jägare voro fällda och porträtten öfvertäckta. Där bodde en bergtagen. Där bodde en man, som tillhörde något annat, något förflutet.

Långa stunder af djupt svärmod voro nu hans

bordskamrater, och han blef ofta lika bitter som han fordom varit skämtande. Han mindes Jason, stackarn, och Almerini med sin kända energi, stackarn, och Sardanapal, stackarn, som höll all Ninives skönhet i sin hand, men icke var så herre öfver sina bockaktiga begär att han kunde förbjuda sin egen kropps själf förstörelse. Till sist stannade tanken framför honom själf, framför Hans Alienus, komedianten, som lyft Roms strålkrona på sin nacke och gifvit en föreställning i det högsta mänskliga för att därefter, trött af ansträngningen, sätta sig vid en rätt landtmanskost och en flaska källvatten.

Äfven blefvo hans tillgångar allt mindre och slutligen så knappa, att de endast räckte till det nödvändiga.

Han begynte nu öfverlägga om huruvida han icke kände någon människa i landet. Till en början trodde han det icke, men efter några dagar erinrade han sig gamle Ceder, som varit hans informator, och som endast var ett par år äldre än han själf. Han visste, att Ceder därefter någon tid varit språklärare, men fått ett litet arf och dragit sig tillbaka samt lefde i hufvudstaden. Till honom ville han nu skrifva, men han hade icke författat något bref sedan den gången, då han

präntade sin hälsning till Sardanapal på en lertafva, och han behöfde en hel veckas tid innan han fick meningarna så som han önskade.

När brefvet var afskickadt, kände han dock ånger. Vål hade han icke lugn att längre stanna, där han var, men det störde honom samtidigt att lämna sin ensamhet, att behöfva se en så godt som obekant stiga fram i hans väg med nyheter. Han var till freds för hvar dag som gick utan något svar och begynte slutligen hoppas, att Ceder åter var ute på någon af sina många resor.

En morgon satt han på trappan utanför huset. Hans blod kokade, och hans blick var ängslig och jagad. Vandrarelynnets oro hade åter vaknat, och han längtade bort, fast han godt visste, att han alltid skulle längta tillbaka. När han såg upp mot huset, förstod han att det var honom kärare än allt annat, och likväl hade han ej lugn att stanna där. Han var främling under sitt eget tak. Han var borta äfven när han var hemma. Han måste åter gå och gå, men handen var lam och foten stapplande.

Medan han ännu satt på trappan såg han en vickande kärra förspänd med en skjutshäst komma i allén. Han steg icke upp. Han betraktade mer missbelåtet än nyfiket den obekante, som redan

på afstånd vek sacken åt sidan, men som var så gammal, att han knappast utan hjälp kunde finna fotsteget och klättra ned.

Först då gästen kom honom in på lifvet och begynte tala, ljusnade han tvunget. Var det icke gamle Ceder? Han var ju knappast att känna igen. Hans dräkt var fläckig och illa medfaren, och en knapp fattades i byxorna framtill. Han var så darrhändt, att hans hand med nöd hittade vägen, då han hälsade.

Ceder var en ärans man med hvitt skägg och örnnäsa, men också ett original och tämligen förfallen. Han drog sig fram på sitt obetydliga arf och ett litet hus, som han ägde i hufvudstaden. I många år hade han lefvat nere i Italien, och under den tiden hade ingen hört något om honom, men allt sedan dess bar han om hösten och våren slokhatt och blå slängkappa.

— Jag kommer för att hämta min forne lärjunge, — begynte han. — Du får ej längre sitta i ensamhet. Du skall ut bland människor. Du skall hyra mitt hus på Södermalm. Det är det minsta och mest stilla som du kan få. Och jag förstår dig. Också jag har gått, till dess jag blef främmande hvar jag kom.

— Ja, jag skall följa min forne lärare, — svarade Hans Alienus.

Redan två dagar därefter åkte de båda gamle från gården. Hans Alienus satte sig på framsätet för att kunna se tillbaka. Han såg in i den breda trädgårdsgången, som mellan stickelbärsbuskar och vackra träd med rosenhäger och gyllen ledde till en mörk löfsal af lindar. Han anade, att han icke mer skulle vända hem. Snart skulle träden, ett efter ett falla för yxan och andra uppväxa i deras ställe, till dess hela landskapet åter dött bort till ett nytt. Andra människor skulle gå in i huset, bryta spikarna ur väggarna, sätta hyfveln på golfplankorna och slutligen med likgiltigt förakt nedrifva alltsamman ända till grunden.

Han hade genomströfvat begrafna städer, men om han erhöle förmågan att en enda dag kunna stiga ut i det tillkommande, hvad skulle han då få se? Hvad skulle han finna, om han efter femtio år sökte uppleta en sista spillra af sitt lif? I hvilken lumpbod skulle han då återfinna den stol, på hvilken han suttit, det ur, som räknat hans timmar, de porträtt, som han hört berätta?

Vagnen rullade allt längre bort, och framför honom sof Ceder med sin slocknade pipa i munnen.

Ceders hus låg längst uppe vid Bengteken-

hjälmsgatan och hade en gård med syrener, gungbråde, rädisland och två salutkanoner. Det var det sista till höger, just där gatan slutade mot en bergklint. Midt emot låg en röd träbyggnad med en förgylld stöfvel på en järnstång öfver den fyrkantiga inkörsporten.

Om aftonen då de anlände och Ceder ifrigt gick genom de låga, möblerade rummen, för att se att allt var prydligt och väl ordnad, fann han ett bref på matbordet och höll det intill ljuset.

— Här har kommit ett utländskt bref till dig, Hans Alienus, — sade han och granskade utanskriften. — Det är returnerad och har rest om oss. Vi ha ju också varit hela två dagar på vägen.

Hans Alienus fick en oroad uppsyn, ty han brukade ju icke erhålla några bref, och han frågade, om det icke ginge för sig att låta brefvet ligga obrutet. I fall det icke läte sig göra, skulle han åtminstone först öppna det om två eller tre dagar, då han hunnit att hvila ut efter resan.

Därmed blef brefvet lagdt åt sidan, och sedan Ceder känt efter att lakanen icke voro fuktiga, tog han godnatt och gick.

Det var på senhösten, och luften var kall men klar.

En eftermiddag satt Hans Alienus insvept i päls på gårdens gungbräde. Bredvid honom stod ett glas vatten. I köksfönstret, som var öppet till hälften, skymtade emellanåt bakom den hvita rödfällade bomullsgardinen en äldre kvinna, som skötte hushållet.

På andra sidan det glesa planket bakom honom låg en trädgård med en löfsal, och i den dukade några flickor ett födelsedagsbord. De fäste med knappnålar löf utefter dukens kant och lade andra mindre blad i ring kring hvar kaffekopp. En brun kopp, som var större än de andra och hade guldrand, var tydligen ämnad åt hedersgästen, ty rundt den lade de blad i tredubbla ringar. Den äldsta af flickorna, som jämt och rätt var vuxen, men klädd som en stor dam och mycket värdig, gick bort för en stund och kom sedan ifrig och varm med kaffekannan samt ett fat med småbröd, och det var på tiden, ty tätt bakom henne visade sig redan hedersgästen. Det var också en gammal man, men hans skägglösa och fryntliga ansikte sken af belåtenhet. Några manliga vänner af olika ålder följde honom pratande, ty de hade nyss stigit från middagsbordet, och den yngsta flickan neg afsiktligt djupt med orden: Morfar

lyckönskas! — Under tiden hällde den andra upp kaffet i den bruna koppen.

Hans Alienus märkte ingenting af det som tilldrog sig omkring honom. Hans tankar ledde honom genom helt andra bygder, och han satt framåtböjd.

Först när han hörde gårdsporten knarra, såg han upp. Det var Ceder som steg in.

Hans Alienus hade så vant sig vid ensamheten, att hans hjärta råkade i häftig bultning hvar gång någon kom på besök. Nyheterna från yttervärlden påtvingade honom, om de också voro de mest likgiltiga, en känsla af ängslan och trängde sig som en plåga in mellan hans tankar. Därför erfor han heller ingen uppriktig glädje, då han nu tog käppen från brädet och nickade.

Ceder, som trots sina år var en inbillningens man, hade under slängkappan en butelj med rödvin. Han brukade blanda upp det med socker och hett vatten, så att han i ett glas »vino caldo» kunde återväcka gamla minnen, hvilket var hans käraste sysselsättning. Han kunde utan att tröttna hela aftnar skildra sina resor, och för hvart år, som han blef äldre, färgades i hans beskrifningar himlen allt omöjligare blå och det sydländska solskenet allt orimligare skarpt.

Sedan han knackat på köksfönstret och bedt jungfrun om ett glas hett vatten, hvilket hon också genast räckte honom, gaf han henne en tioöring. Han hade det besynnerliga bruket att gifva en tioöring i drickspengar på alla ställen, där han orsakat besvär genom att förtära något.

Hans Alienus var så tankspridd, att han också förde handen mot fickan, men Ceder lade sitt darande pekfinger på hans käppknapp och sade:

— Låt mig betala. Det är ju brors egen jungfru.

Därefter slog han sig ned på gungbrädet och begynte anrätta sin dryck.

Medan de båda gamla nu sutto framför rädlandet, öfver hvilket salutkanonerna riktade sina mörka mynningar, sporde Ceder om det utländska brevet.

— Det var från några ungdomsvänner, om jag får kalla dem så, — svarade Hans Alienus. — Egentligen kan jag ju icke tala om vänner. Jag har endast mött människor i förbigående, sällskapat med dem en tid, ätit och druckit med dem och därefter gått vidare. För femtio år sedan — jag var då två och tjugu år — kom jag händelsevis nere i Westfalen att bjudas härberge hos

en munter konstnärsskara i en landthby. När det led in på natten och vi hade druckit, fingo vi det infallet att lofva hvarann ett möte i samma by på trefaldighetsdagen efter femtio år. Det skulle alltså vara som nu i vår. För att locka oss själfva att verkligen hålla löftet, kommo vi öfverens om något ovanligt. Vi beslöto, att när vi nu åter samlades, skulle vi fira en fest för — människan.

— Det var också ett löfte. Men får jag inte hålla litet rödvin i ditt vatten, Hans Alienus?

— Nej, det får du inte. Jag hämtar det ända från Haga, och det kan ju vara en svaghet, men det är det svåra, att tungan blir så otroligt finkänslig, när man förstår sig på vatten. — Nu skall jag emellertid berätta dig mer om vårt löfte. Utanför byn stod ett gammalt katolskt minnesmärke, en helgonnisch. Inne i den satt ännu en förfallen bild grensle på en kopparglob. Så enades vi om, att när den bestämda trefaldighetsdagen kom, skulle vi lyfta undan bilden och i stället uppsätta ett hufvud, som föreställde människan. Vi lottade om hvem, som skulle få det förtroendeuppdraget, och som jag den tiden hade tur i allt, föll lotten på mig. Men efter leran inte lyder mina händer, gaf jag öfverlagdt ett löfte. Vi hade ju lifvet för oss. Jag skall, — sade jag, — uppsöka ett

värdigt hufvud i muséerna och själf pröfva att bli detta hufvud så lik, att det slutligen sitter på mina egna axlar, när jag som gammal hälsar er vid minnesmärket.

— Det var mycket lofvadt, men löften bör man hålla. Du reser väl? Fast det är sant! Hur skulle du nu tåla vid en sådan färd?

Hans Alienus tecknade med käppen i sanden.

— Löftet är ju redan brutet. Eller tror du, att jag bär det hufvud, som jag önskat? Där står emellertid i brevet, att tre af löftestagarne ännu äro i lifvet och snart ämna begifva sig till byn för att begynna anordningarna. Det artar att bli en verklig folkfest.

Hans Alienus fortfor att tala utan att höra Ceder, ty hans tankar hade i ensamheten så fullständigt vant sig att gå sin egen väg, att han icke längre kunde förmå dem att följa en annans. Men för hvart ord blef han mer orolig och het.

Då Ceder i skymningen reste sig för att gå och stack sin vinbutelj under kappan, tog Hans Alienus honom hårdt om armen och följde honom.

Stapplande gingo de båda gamle utför gatan mellan de röda planken likt två grånade sjöfarare, hvilka berättat om sina resor och äfventyrliga

strandningar. Då Ceder hörde om vaxtaflan och om Sardanapals förgyllda skägg, kommo så många minnen honom i hågen, att han afklippte hvar mening med nya historier om hvad han själf upplefvat. I stället att tröttnas, blef deras gång brådskande. Fast det redan mörknade buro dem deras steg längre och längre bort nedför backarna, och de stannade först på den långa hissbron, hvilken darrande för vindstötarna hängde som ett luftskepp öfver gaflar och tak.

Natthimmeln hade ej fler ljus än det vida djupet under dem. Där flämtade ur gaslyktor och fönster otaliga ljuslågor på öar och malmar, och bakom master och stag föllo i vattnet ringlande elddroppar från alla kajer. Timvisarna blänkte matt på de spetsiga tornen, och hela denna stad, hvars namnkunniga män lågo begrafna tätt utanför kyrkorna och midt i lifvets sköte, så att gatornas vagnar och de lekande skolbarnens steg skakade deras mull, bar ett egendomligt drag af kvinnlighet.

— Hvar brinner det ängsliga ljuset där på den bortersta malmen? — frågade Hans Alienus lutad mot räckverket. — Hvem kan utleta det! Hvem kan säga hvad alla dessa ljussken glidit öfver innan de förlora sig i mörkret! Jag vet blott

en sak, att ingenstädes i dessa tusen hem, vid intet af dessa ljus sitter en människa, som undrande väntar om jag kommer. Jag ser ännu öknens omkring mig.

Han reste sig från räckverket med kappen under armen och fattade om sin följeslagares handlofve.

— Vistas i fjärranland är nutidens sätt att gå i kloster. I det klostret har jag varit munk. Men just nu blef det mig klart, att jag skall resa. Hans Alienus håller sitt ord. Det löftet var innehållet i mitt lif, min religion om du så vill, och en man kastar icke sitt lifslöfte, utan för det dör han.

— Du kommer inte hem från den färden, Hans Alienus. Det är ditt öde att gå och gå intill det sista. Du ville fordom lefva för lyckan... Säg, om du egentligen gjort det ett enda dygn? Hvad har du så vunnit med dina många steg? Som en tiggare gick du i Hades med din vaxtafla från dörr till dörr.

Hans Alienus böjde sig framåt samt kvarhöll hans arm mellan sina händer.

— Det är mig lycksalighet nog att ha genomlevvat ett långt lif med sina roande kval och bestickande fröjder.

Så stodo de båda gamle och gingo sedan lutade mot hvarandras arm långsamt tillbaka öfver bron.

Nu efter femtio försvunna år
Hans Alienus vid sin staf beträdde
den gömda byn, där barnen redan klädde
med löfverk förstugkvistens dörr och vrår.

Där var en räfst i skrin och skåp och skrymma,
om kvällen sutto flickorna i ring
samt träcklade med brådskans sneda sting
på hvita dräkter, tills det börjat skymma
och mellan fönstrets röda tegelkrukor
den stora månen bad dem gå till sängs.
På värdshussalen, där sen gammalt längs
den kala väggen tornats svärd och pukor,
hölls allmänt råd. Man stred, man slets om ordet
och drucket blef där innan man gick hem
så djupt så forntidsgrundligt, att af fem
beständigt fyra lågo under bordet.

Ur själfva sakristian, där man ställt
på gafvel fönstret, ljöd en stämma gällt:
— Nå, gamle Jakob, det var första gången
som ej du glömt på skänken din kornett.
Min tro på världens bättring tycks få rätt.
Nu, bröder, öfva vi den första sången.

Men bygdens gubbar kunde stå en timma
och rita streck i fönsterrutans imma
i grubbleri på allt, som ändras kan
därhän, att nästa morgon ville man
begå en fest för en som fordom mest
man nämnde ömkansfullt, en vårdagsfest
med blommor och med sång för — människan.

Med nylagd rappning minnesmärket sken
som förr bland fruktträdsskogens sprungna
knoppar.

Ur helgonnischen hade dock lyfts hän
den Brustna bilden med sin glob af koppar.

Snart brann med stilla dager redan Venus,
och natten skred med sina timmars slag

och molnlös steg trefaldighetens dag.
Vid minnesmärket stod Hans Alienus.

Hans tankar gingo till hans hem, det kända,
där hvarje tröskelstock låg minnesrik,
men kronans ljus sen sista juln ej tända
fått gulgrå färg, som fingrarna på lik,
där lifvet hälsats af hans ungdoms lof,
där stum han genomvakat orons nätter
och där i faderns länstol nocken sof
bland tygets blekta slingor och buketter.
Med mörka rum, som förr rymt sus och dus,
med lakan öfver stolar och porträtter
stod låst hans döda fäders döda hus.

Han strök med handen öfver ögat tidt.
Om bröst och axlar hängde håret hvitt.
Då såg han, lutad vid hans sida,
Den Gamla Heliga förstulet skrida.
Hon bar på armen mot sin nötta skrud
otrikoliske Zevs, hans ungdoms gud.
Hon ställde bilden just där dagen lade
sin första glimt i nischen, som var tom,

och höjde så sitt hufvud mörk och sade
med handen lyft som att förkunna dom:

— Hur skönt, hur kungligt blickar detta hvita
odödligt ädla hufvud öfver oss
och öfver dessa helgdagstysta fält,
där, sedan raskt vid lyktor och vid bloss
vi klädt med flaggor, alla sysslor hvila.
I svarta marken inom trädens krans
står dammens vatten som en öppen lucka
till innandömen med metallisk glans.
Och fast det redan ljusnar upp och dagas,
skall ingen höra någon foras buller
och ingen flitig spades eller slagas.

Det är som hade den, som format detta
gudomligt höga hufvud, tankfullt sett
på våra främstes, våra stores hufvud,
och tecknat alla i ett enda ett.
På dessa drag har han förmått att samla
all deras kraft och alla deras år
— och våra år, ty vi ha blifvit gamla.
På dessa drag har äfven han förmått
att samla det som mänskan *icke* nått.

Med några ljus, en måltid och en matta
hon tror sig lyfta ned ur tankens moln
ditt hufvud, Zevs; det är ej hennes mer
än stjärnan speglad i den fyllda skåln.
Och när hon, led vid dina tjocka läppar,
som oljiga af nektar mullra strängt,
vill mildt fullkomna dina drag, hon formar
på nytt en dröm, som aldrig kropp hon skänkt.
Och likväl hör jag rundt kring jorden munnar
välsigna denna dröm, som narrat oss
från våra fäders betesfält och brunnar
samt tubbar vandraren och aldrig unnar
att han i ro får suga pipans bloss
och sträckt i gräset linda armen rundt
sin hustrus lif och somna godt och sundt
samt låta sina heta fötter svalna.
Står jag en galen i en ring af galna!

Dock, det är jag, som henne lärt att spela
en misskänd storhet, hvilken lutad går
i drömmar om »i morgon» och »i går».
Hon skulle annars lupit från det hela.
Jag minns en gammal lögn, som hvar man kan,
och fast den ljuger är den hälften sann.
I fyra ord den gömmer vårt elände.

De lyda: Intet nytt inunder soln.
Där ligger allt i dem som hela skalan
i fyra stämnda strängar på fioln.
Att skåda detta hufvud är att se
den dröm de gamle druckit styrka i.
Hur länge gick då slakte efter slakte
mot samma fåfängt byggda dröm som vi!
Hvad återstår, min son, om ej att svara
ett välkändt svar: Ja, detta var i dag,
men vänta tills i morgon, vänta bara.
I detta svar gack bort och somna in.
I detta svar är jorden ännu min.

Vår tvekamp räcker än, och jag vill skratta
åt festens stoj och upptåg, men mitt matta
förgråtna öga lider aldrig ljus.
Mitt hjärta längtar till ett duktigt rus
af gamla ölet ur den våta tunnan
i källarsvalen under krögarns hus.
Din stig ren stupar ännu längre ned
till skuggornas förvissnadt gula hed.
Dit går du ensam, af din ätt den sista.
I djupa skogen fälls i dag det träd,
af hvilket snickarn timra skall din kista.

Det klockslag ljuder, då du skall förgås.
Kan utan skräck din sista stund du se,
tag då ur nischen lifvets gudahufvud
och slå det sönder. Hvarom ej, böj knä! —

Hans Alienus stod med handen lagd
på stafvens stöd: — Vål morgonsolen lyser
så stort som aldrig förr och likafullt . . .
Är kanske frost i luften, säg? Du fryser.
Begråt du lifvet vid ditt öl igen.
Var säker, människan är ej så ond
som ryktet hviskar. Saken är ej den.
Hon är en stackare, en hamsig slarf,
en marknadssångare, som utan fras
jag ville slå på axeln och förklara:
Jag vet, min far, jag vet att får du bara
din mandolin och ditt chiantiglas,
då skryter du så stolt och bredt och ljuger
om allt hvad du skall göra nästa dag,
att jag, som såg sen gammalt hvad du duger,
får rycka dig i rocken tag på tag.
Men du behagar mig, du har en gnista,
en eld i dina ögon, min Batista.

Jag prisar lifvet, som slår ned och söfver
det som förgåtts och torkadt murknar hop.
Min vandrings alla minnen flöda öfver.
Min saknad ensamt har ett jämmerrop.

Jag stiger, skuggor, till er stilla flod,
på hvilkens strand jag satt så många dar
och stred min strid mot detta bleka blod,
som sjukt min samtid till mitt hjärta bar.
Med öppna armar jag mot lifvet gick,
och allt var mitt, som nu jag skall förlora.
Jag speglat sekler i ett ögonblick.
Jag vet ej jubel som har ord nog stora.
Jag kommer, upprymd, bländad, yr och het.
Jag lekt på ängen med de glada unga.
Jag gråtit mig till sömns i salighet.
Hör då af dans... Hör Hades' döttrar sjunga...
Min rygg är krökt, mitt finger lamt och stelt.
Men hvad jag icke kan som fordom bära
på höjda händer att bedårad ära,
kan jag vid mina fötter krossa helt. —

Hans Alienus lyfte uppåtsträckt
ur nischen svaghänt samt med nöd

det sköna hufvudet och lät det falla
— och öfver bildens spillror låg han död.

Då satte på hans bröst sin fot Den Gamla:
— Hur kärt stod ej för honom än det lif,
där själfva kvalet tycktes sällhet vara!
Sen långa år jag mötte knappt en man,
som mina finter flytt så vördnadslöst
och dock så skonlöst fångats i min snara.

Den Gamla drog kring bröstet kappan tätt,
och när hon mulen gått sin färde, kom
ur frukträdsskogens hvalf en grupp af män.
Den äldste, lutad, tog med handen om
den dödes haka. Af de andra spord
om denne fallne främlings namn, han sade:

— Hans Alienus kom. Han höll sitt ord.
Jag kände denne man. Jag tog hans löfte,
fast femti vintrar snöat sedan då.
Men är det hufvud, som hans axlar bära
den människas, hvars fest vi nu begå?
Det är en bruten mans, och liksom buret af
en ras, ett släkte, hvilket lefvat ut,

en ört, som fåfängt suger jordens safter
sen blomstringstidens middagsstund är slut.
Är detta vissna hufvud människans?
Än ögat, öppet halft, tycks hålla kvar
en syn af ljus, en dröm måhända
om blåa fält, där flöjten leker klar
och gossen varm från strandens roddarskepp
hör hafvets plask kring fyllda fiskarnät
likt sorl af härarna rundt Ilion.
Höll lifvet så det löfte som blef hans?
Är denne gubbes hufvud människans?
Låt frågans svar förbli en hemlighet
och bred ett täcke om den dödes kropp,
ty folket kommer, alla klockor ringa
och horn och stråkar spela redan opp.

Den döde lyftes undan, och ur redet
vid helgonnischens tak af ingen röjd
stack svalan näbben, svart och dunkelögd.
Ren kommo barnen två och två i ledet,
de små, de yngsta först, de större sist;
hvert med en nyss i blomma sprungen kvist
af körsbärsträdet eller äppelträdet.
Kring långa bord bars ölet sedan fram,
och när först sent och grå af vägens dam

med knoppar stuckna vid sin packnings rem
till fots nu alla långsamt vände hem,
som granishvälfda hjuldon icke rymde,
tog leken vid och sången ljud igen.
I samspråk sutto kvinnor gladt och män
på husens trösklar än, när kvällen skymde.

Innehåll:

I. Hemkomsten	19
II. Fadern	47
III. Julen	71
IV. Vingpennan	91
V. Ensamheten	105

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

-1. JUNI 1971

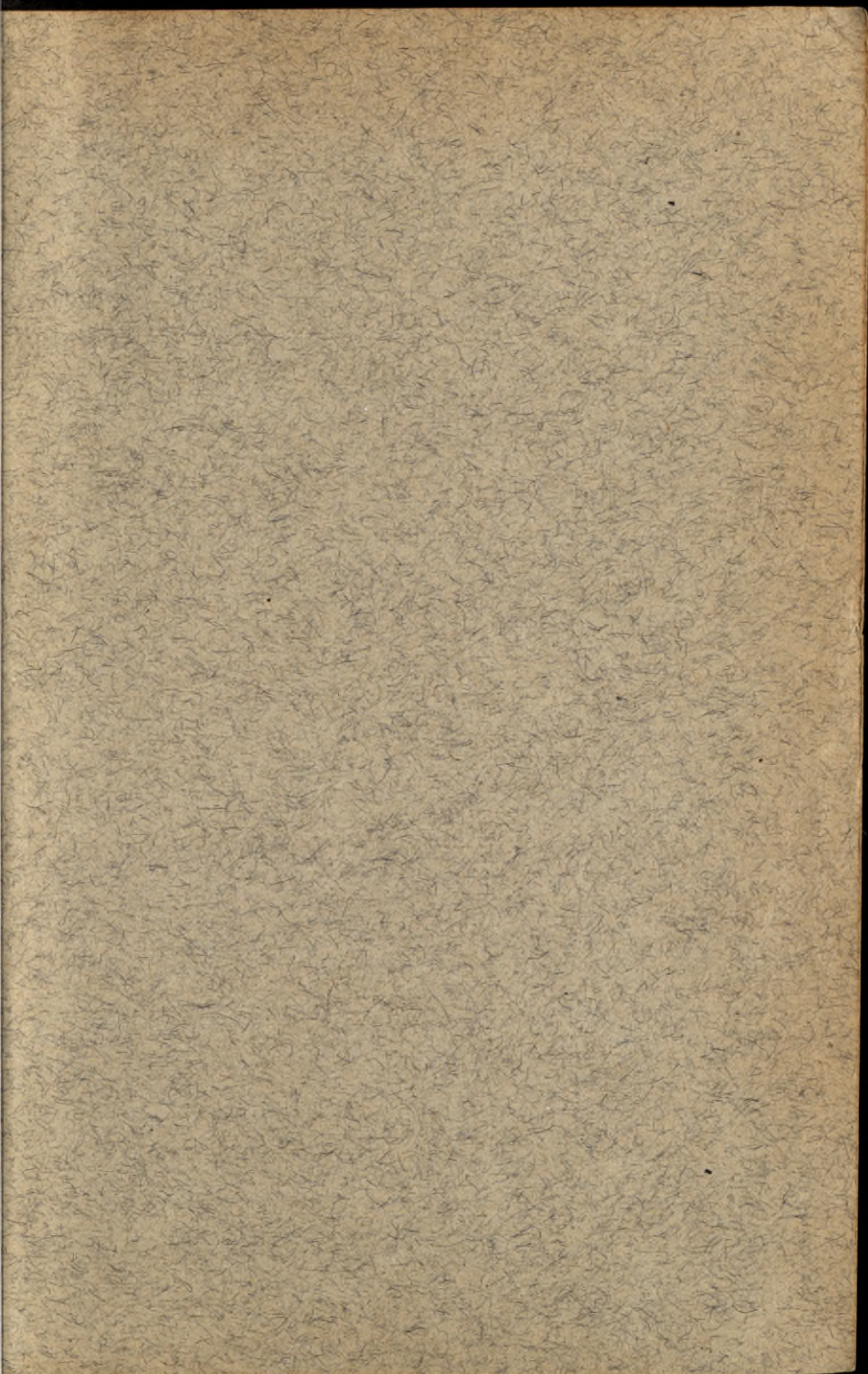
UMEA

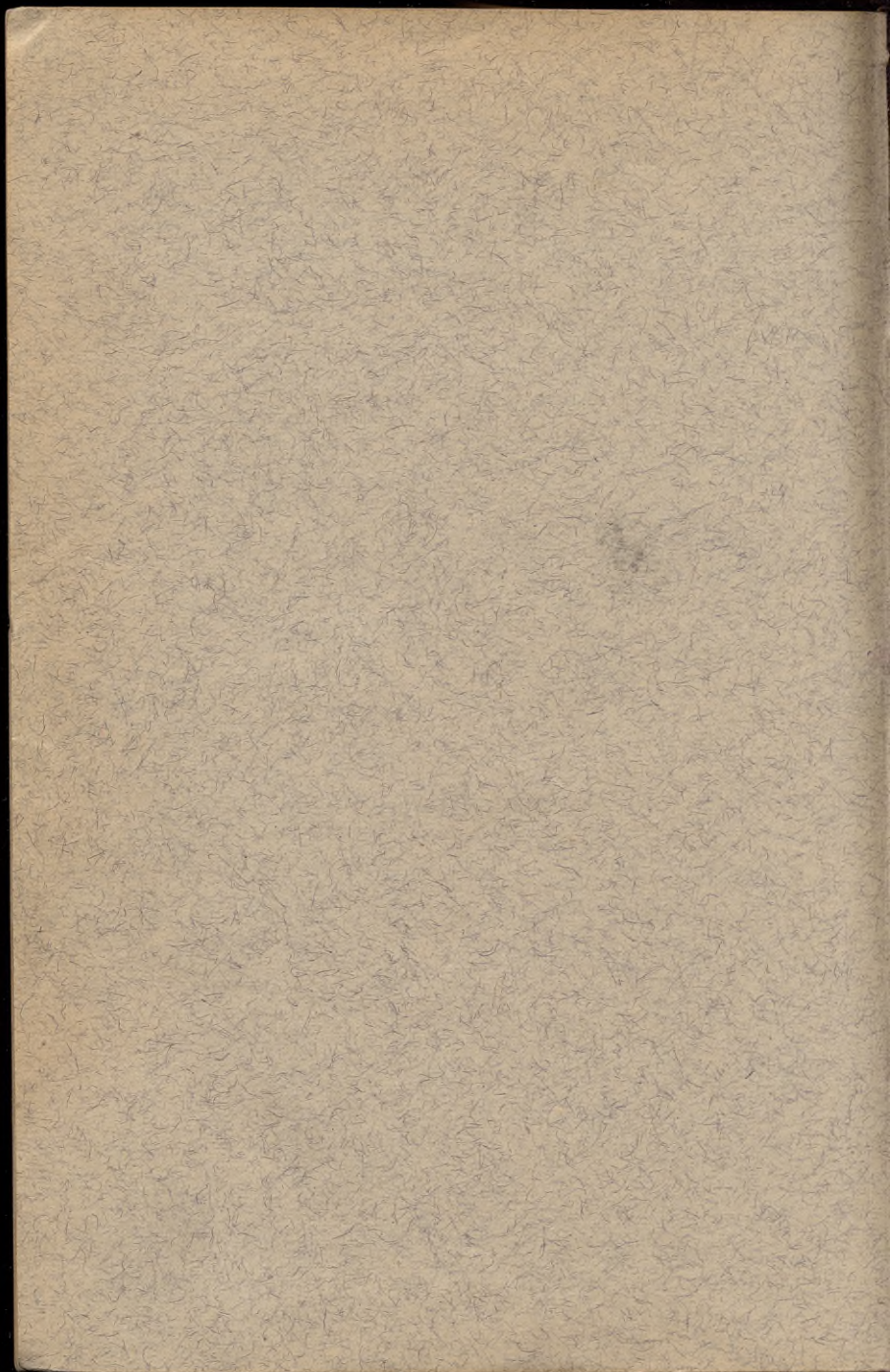
x 1971/219

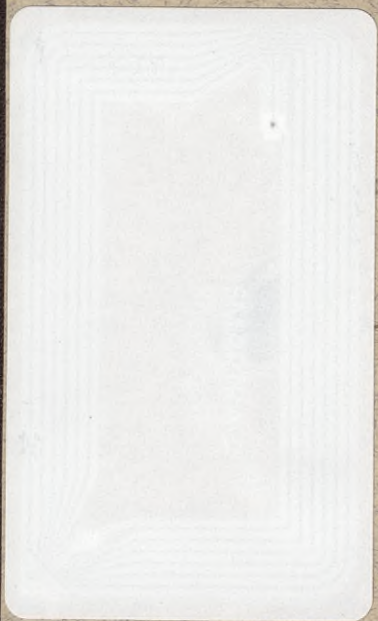
Rättelser till I:a delen.

Med anledning af författarens frånvaro under de första arkens tryckning ha följande felaktigheter insmugit sig. Äfven ha därstädes i motsats till i manuskriptet samtliga maskuliner i pluralis skrivits med ändelsen a, hvarmed för konsekvensens skull sedan måst fortsättas.

Sid.	rad	9 står nedan	läs redan
» 25	» 7	» jesuiter	» två prelater
» 28	» 8	» spörjande	» spejande
» 29	» 18	» Zeus	» Zevs
» 32	» 20	» blicken	» blickar
» 39	» 8	» medeltids	» medeltida
» 42	» 8	» Nimrods	» Nimruds
» 49	» 21	» det	» du
» 58	» 16	» vid knäna», kom	» vid knäna» samt kom
» 75	» 6	» Firenze	» Florenz

*Lo
a
re*

